

naša luč

1987
oktober
8

Kozjansko in črni revir

Če se obrne Savinja pri Celju v praven kotu na jug proti Zidanemu mostu, prereže tisti grbevnati svet na dvoje: na črni revir in na Kozjansko.

Kozjansko, to je vzhodno od Savinje razprostirajoči se svet zokrožen s steni in skrom-

poric, v katerega se zapi-
na, vugače davnice brus
lavin. Le san in sp se
okoliš povzamejo v

naših in Konice. Po
caminu pa smati

Te stopi vata gony - v
Podoradi. Otročje na štun-
skem, v Brežicah - Petrov se
Kozjansko še danes popon do-
venske restitue, naravnost in
pozabiljenosti. Zračina kozjan-
ska hiša je najpoštenj otrove-
na v brig, 1770 v stavu in se
mažna okna. Črni luč je in
že, okrog nje ni leto stive.
Črna kulinja pa je dvoje manj
šin prostorov. Ob hiši stoji go-
spodarski obratnje, nadstropje od
stenoče pa pripada klet v Kij-
lanje.

Če Zidanega mostu skovati
se do vata, vata davnica dne
vata dne v lino.

Slovenija

Moja dežela.

Kozjansko in črni revir

Ko se obrne Savinja pri Celju v pravem kotu na jug proti Zidanemu mostu, prereže tisti gričevnati svet na dvoje: na črni revir in na Kozjansko.

Kozjansko. To je vzhodno od Savinje razprostirajoči se svet zaokroženih slemen in skromnih goric, v katerega se zajedajo tesne, vijugaste dolinice brez večjih ravnin. Le sem in tja se iz svoje okolice povzpnejo v zrak višji hrbti in konice. Po prisojnih legah se širijo vinogradi, po osojnih pa listnati gozdovi, zlasti kostanjevi. Osrednje pogorje Bohor je vse zagrnjeno v temne gozdove. Na robovih tega kosa Slovenije prihajajo iz globin na dan mineralni vrelci: Rimske in Laške toplice, atomske v Podčetrtku in Čateške.

ZEMLJA TE JE POJILA

Zemlja te je pojila,
sonce te je sladilo
v času zorenja.

Kri si človeku pilo,
srce z drožjem polnilo
v času vrenja.

Jemljem te kot zdravilo,
jemljem te kot mamilo
v bolečinah življenja.

Tone Kuntner

Tu stoji vrsta gradov — v Podsredi, Olimju, na Bizeljskem, v Brežicah — čeprav je Kozjansko še danes pojem slovenske revščine, nerazvitosti in pozabljenosti. Značilna kozjanska hiša je največkrat prislonjena v breg, krita s slamo in ima majhna okna. Sredi hiše je veža, okrog nje pa izba, kamra, črna kuhinja pa še dvoje manjših prostorov. Ob hiši stoji gospodarsko poslopje, nedaleč od domačije pa preprost križ s Križanim.

Od Zidanega mostu navzdol se do tedaj ozka dolina Save večkrat odpre v široka, terasa korita, marsikje se pojavi polje. Pri Krškem, nad Vidmom in Brestanico pokrivajo prisojne bregove vinogradi, dosti je pa tudi drugega sadja. Brežiška ravan je mnogokje porasla z vrbami, po sredi ravnine se širi hrastov gozd. V bližnjih zaselkih pridelujejo poleg vina še jabolka in koruzo, gojijo pa tudi prašiče, kokoši, gosi in race.

Štore blizu Celja so znane po železarni, Laško po toplicah in pivu, Sevnica po starem gradu in „Lutrovi kleti“, Senovo po rudarskem naselju, Brežice po gradu z znamenitimi freskami.

Črni revir. Zahodno od Savinje se vleče zasavsko hribovje v več slemenih od zahoda proti vzhodu. Ta svet skriva v sebi bogate sklade premoga. Trbovlje, Zagorje, Hrastnik — to je

naš črni revir, slovensko proletarsko središče.

Ta svet je nerodoviten in neprijazen. Sava se v tem predelu tako zažira med visoke, divje skale, da ob njej ni prostora za zaselke. Ti so se umaknili v odročne višje kraje. Potoki, ki so si utirali pot k Savi, so svet razkosali v več kotlastih dolin, med seboj ločenih z višjimi pragovi.

Podčetrtek

Prek teh hribov so potegnili zasavski planinci posavsko transverzalo, ki se začinja na hrvaški meji, obrede vse posavske gorske postojanke in se izteče na Kumu.

Značaj naših knapov je na zunaj glasan, trd in mrk, na znotraj pa odprt, mehak in dober. Takó ga je izoblikovalo težko delo v podzemskih rovih. Zanimivo je, kako radi gojijo ljudsko prosveto, posebno glasba jim je pri srcu.

Trbovlje so zanimive kot rudarsko mesto, v Zagorju je zanimivo staro mestno jedro s cerkvijo, v Hrastniku cerkev sv. Miklavža z „zlatimi“ oltarji in skrilasto streho.

NASLOVNA FOTOGRAFIJA:
Sv. Ana v Drašičih v Beli krajini,
šest kilometrov vzhodno od Metlike.

naša luč

družina — zibelka narodne zavesti

Kakor je družina zibelka življenja, tako je tudi zibelka sleherne narodne zavesti. Človek, ki ni dobil ljubezni do svojega naroda in družini, je ne bo dobil nikjer.

Otrok čebija prve besede, kot jih je slišal od svoje matere. A ni samo to: svojo mater doživlja z vsemi čuti in z vsem svojim bitjem kot osebo s takšnimi in takšnimi lastnostmi, ki jih je podedovala od svojih staršev, pa si prisvojila tudi od svoje širše okolice, od svojega naroda.

Po psihologu Trstenjaku so značilne slovenske lastnosti poštenost in pridnost, odgovornost in zanesljivost, vestnost in natančnost. Te duševne vrednote naj bi dajala skupaj z materlnščino in narodno zavestjo slovenska družina svojim otrokom tudi v tujini. Pravzaprav še posebno v tujini, ker le-ta ponuja svoje poteze, ki pogosto zaostajajo za slovenskimi. Prizanesla pa naj bi jim — če je mogoče — z našimi značilnimi slabostmi, kot so zavrtost, malodušnost, prepirljivost, vtapljanje v druge narode.

Celoletni slog življenja naše družine na tujem naj bi bil slovenski. Sem spadajo slovenski časniki in revije, ki naj bi bili redni gostje družin, družinska knjižnica, slovensko sveto pismo in molitvenik, pesmarica s slovenskimi pesmi in zvočne kasete, videokasete z utripi življenja v Sloveniji ali slovenskimi filmi. Koliko prelepega in zanimivega, pa tudi obilkovno odličnega verskega branja za mladino je izdalo samó koprsko Ognjišče! Seveda naj bi bili pri zbiranju družinske knjižnice izbirčni: nobene plaže, ne vsebinske ne ideološke!

Stara slovenska navada je bila, da se je družina dobivala skupaj ob večerih. Pozimi so bili ti večeri zaradi zgodnje teme daljši. In tedaj se je družina pogovarjala, potem ko je zmollala rožni venec. Danes je novi slog življenja, zlasti pa televizija to družinsko romantično uničila. In je velika škoda! Vsekakor bi bila za sleherno družino velika korist, ko bi vsaj nekaj tega še imela: če več ne, vsaj ob koncu tedna, pa za velike praznike, kot sta božič in velika noč.

Brez nič ni nič. To je staro pravilo. Tudi pri ohranjanju slovenstva v tujini je to železni zakon. Da bo kaj, je pač treba tudi kaj storiti.

br

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

Warragar Ring 24

A-3020 Klagenfurt

Austria

NAPOVEDNIK (v valetu zaradi

na izjelo):

Warragar Ring 24

A-3020 Klagenfurt

Austria

Balgia

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

Frankfurt

KOKLJA in RAČKE

Naša mladina . . . Naše upanje, naš ponos, naša skrb in bolečina . . . V teh dneh je naša mladina spet vzela v roke šolske torbe. Dan za dnem bo srkala modrost sodobnega sveta in se pripravljala na življenjsko poslanstvo v tretjem tisočletju.

Naša mladina . . . Šola, dobra šola je božji dar za mladino, vendar pa imamo prebujeni izseljenci in zdomci dovolj razlogov tudi za **z a s k r b l j e n o s t**. Počutimo se kot koklja, ki je izvalila račke. Ko račke prvič opazijo vodo, veselo zaplavajo, koklja pa obupano kokodajsa na bregu in žalostno ugotavlja, da so račke nekaj drugega . . .

Naša mladina . . . Družba omogoča naši mladini splošno vzgojo in poklicno izobrazbo, večinoma odlično. Vendar ta družba ne upošteva **n a š i h p o s e b n o s t i**. Tuje so ji naše korenine, naša zgodovina, kultura, naši problemi in naše težnje. In ni čudno, da naša mladina v teh okoliščinah izgublja svojo identiteto ter postaja nekaj drugega . . . Naša mladina, naš ponos in upanje, postaja naša **bolečina** . . .

Koklja in račke . . . Kar se je nekoč razvijalo in se dogajalo skozi stoletja, za to potrebujemo danes le nekaj let. Živimo silno hitro. Zato ima mladina v glavi seveda vse kaj drugega kot starši. Starši in otroci živijo v različnih svetovih.

Koklja in račke . . . Naš izseljenski svet je slej ko prej zapleten. Dobro ga moramo skušati razumeti in iskati veljavnih rešitev. Ko gre za našo posebnost, za naše korenine, našo zgodovino in kulturo, **m o r a m o p l a v a t i p r o t i t o k u** in braniti svojo identiteto. Tujina nam pač ne bo nikoli zapovedala, da moramo ostati zvesti svoji materinščini, zgodovini in kulturi; kaj takega mora priti od nas. Po drugi strani pa se moramo z dušo in telesom **o d p r e t i** pridobitvam, problemom in težnjam, ki spremljajo našo drugo domovino v tretje tisočletje. Povečati moramo svoje zmogljivosti in razširiti svoje obzorje. **N e m o g o č e** nam mora postati **m o g o č e**.

Koklja in račke . . . Jasno je, da vse to terja od staršev in mladine veliko mero **o s e b n o s t i**, trdnosti, solidnosti, bistrovostnosti, iskrenosti, odprtosti, zvestobe, iznajdljivosti, medsebojne povezanosti, požrtvovalnosti, poguma in ljubezni.

Mi pa smo tako slabotni, kratkovidni, vase zaverovani, nezvesti, okosteneli in sebični . . . Kje naj iščemo oporo za svoje življenjsko poslanstvo?

Kje? Kje drugje kot pri Tistem, ki je rekel o sebi: „Jaz sem **POT, RESNICA in ŽIVLJENJE!**“ Poizkusimo, sestre in bratje, pa bomo videli, česa vsega smo sposobni!

Koklja in račke.

Lojze Šuštar

Kaj pomeni

„Nobenega čuta odgovornosti nimajo, popolnoma neodgovorno se odločajo in delajo.“ Take in podobne tožbe je slišati na etičnem področju. S tem je mišljena lahkomišelnost in brezskrbnost, v kateri se človek komaj ali nič ne ozira na posledice svoje odločitve, bodisi zase ali za druge. Kdor tako ravna, lahko sebi in drugim silno škoduje. Zato ljudje pričakujejo in zahtevajo odgovornost predvsem od tistih, ki odločajo ne samo o samem sebi, ampak tudi — ali predvsem — za druge in za družbo. Zavest odgovornosti in vprašanje, kako buditi, poglobiti in utrditi to zavest in človeka tako vzgojiti, da bi bil dovolj zrel in močan za prevzem odgovornosti, je postala ena glavnih tem v današnjem času. Da je odgovornost v zakonski skupnosti in družini, ko gre vedno tudi za druge in za prihodnost, posebno važna, je jasno.

Odgovornost pomeni, da se človek zaveda, da mora nekemu polagati račun in dajati odgovor o svojem odločanju. Račun in odgovor pa je mogoče pričakovati le od nekoga, ki se zaveda, kaj dela, ali bi se tega vsaj moral zavedati, ki more in mora presoditi posledice svojih dejanj. Odgovoren v pravem smislu more biti le zrel človek. Odgovornost otrok ali v svojem spoznanju in svobodnem odločanju omejenih ljudi je sorazmerno majhna. Kdor pa je na

odgovornost

„odgovornem“ mestu, mora biti zmožen odgovornost tudi prevzeti in se je zavedati.

Človek je odgovoren najprej pred samim seboj, pred svojo vestjo. Ta notranja osebna zavest odgovornosti je temeljnega pomena. Ne sme obstajati le v izgovarjanju na druge, kakor da bi bili ti vsega krivi, tudi ne le v zagovarjanju in opravičevanju samega sebe. Brezpogojna in popolna odkritosrčnost je edina resnična oblika prave odgovornosti.

Ker je človek družbeno bitje in imajo njegove odločitve takó ali drugače vedno tudi posledice za druge, včasih celo izredno velike in dolgotrajne, se mora zavedati tudi odgovornosti pred družbo in pred javnostjo. Tiste, ki imajo javne službe, družba na različne načine kliče na odgovor. Ali more družba do zadnjega ugotavljati njihovo osebno moralno odgovornost in pravilno presoditi zasluge ali krivdo, je drugo vprašanje. Kdor se ne čuti najprej v svoji vesti odgovornega, ampak mu je vse to le družbena zadeva, najde veliko izgovorov, da zvrne svojo odgovornost na druge.

Kristjan pa se zaveda, da ni odgovoren le pred lastno vestjo in pred družbo, ampak končno pred Bogom. Čeprav Bog ne dela računov vsako soboto in večkrat dolgo čaka, preden pokliče človeka na odgovor, pred njim

nič ne zastari ali se izgubi v pozabo. Zavest odgovornosti pred Bogom daje človeškemu življenju tisto zadnjo resnost, ki odločanje v dobrem in slabem pokaže v vse drugačni luči. Kjer se ljudje ne zavedajo svoje odgovornosti pred Bogom, sčasoma kaj lahko pozabijo tudi na svojo odgovornost pred lastno vestjo in pred družbo.

Nihče pa ni odgovoren samo zase, ampak vedno hkrati tudi za druge. Čim bolj je kdo z drugimi povezan v življenjski skupnosti — in kje je ta večja kot v zakonu in družini! — tem večja je njegova soodgovornost za druge.

Zaradi povezanosti med ljudmi in zaradi medsebojne soodgovornosti drug za drugega pa nihče ni odgovoren osamljeno

in le sam, ampak vedno skupaj z drugimi. Taka soodgovornost pa ne pomeni, da bi se človek mogel izgovarjati z neko kolektivno ali množično odgovornostjo in se sam tako rekoč anonimno izmuzniti. Odgovornost ostane tudi v obliki skupne soodgovornosti čisto osebna zadeva. Kako je soodgovornost natančno porazdeljena, koliko pomeni razbremenitev tega in obremenitev onega, ljudje sploh ne morejo natančno ugotoviti. To je stvar vsevednega Boga.

Zavest odgovornosti in soodgovornosti zase in za druge je znamenje zrelega človeka in zrelega kristjana. Ker smo vsi le na poti k tej zrelosti, smo tudi v tem drug za drugega odgovorni — kje bolj kot v zakonu in družini. (po NOVI MLADIKI 1978)

Tone Kralj. ŽANJCI. jedkanica. iz cikla Zemlja, 1932—1934

Čuden začetek. Celo nekam znan se zdi. Vsaj tistim, ki še znajo moliti rožni venec.

Niste se zmotili, res gre za uvodne besede, ko molimo rožni venec.

Maševal sem za ožji domači krog, samo petero nas je bilo. Najmlajšemu udeležencu, ljubljenci zakonskega para, je bilo šele tri leta. Maša zanj res ni mogla biti posebno privlačna, saj je živel še v svojem otroškem svetu. V cerkvi ponavadi zamotijo otroke z raznimi igračami, od ključev (da je potem le še večji nemir) do medvedkov in punčk. Njemu vse te igrače niso nič pomenile. Hotel je dobiti tetin rožni venec, za katerega je vedel, da ga ima le-ta v torbici. Seveda je dosegel svoje. Ovil si je jagode okrog prstov, križ pa si je postavil predse in se ves srečen nasmehnil. Kdaj že smo mi nazadnje s takim veseljem in zadovoljstvom vzeli v roke rožni venec!?

Lani je v družini mojih znancev zaradi rožnega venca pošteno zaropotalo. Na vse svete je oče po stari navadi zvečer molil rožni venec, vse tri dele, kot je na ta dan krščanski običaj. A duh časa je tudi semkaj zanesel vprašanje, „ta mladi“ so to lepo navado sprejeli drugače in so se že pri prvem delu dolgočasili . . . Oče, globoko veren mož, je to seveda opazil, in čeprav je bil prizadet v dno srca, je zaradi ljubega miru zmolil samo žalostni del. Starejši hčeri, ki je bila ravno takrat doma na obisku, pa to ni hotelo biti všeč in je začela moliti ter tudi zmolila še častitljivi del. Med molitvijo je bila deležna ostrih bratovih in začudenih pogledov „ta mlade“, vendar je vztrajala do konca. Ko je odmolila, je završalo ostro razpravljanje, češ ali je bilo to potrebno ali ne. Seveda je prišlo pri tem tudi do raznih bolečih očitkov.

Kaj pravite, kako bi ravnali vi v tem primeru? Bi molili? Ali pa bi zaradi ljubega miru odnehali?

Le zakaj se spotikam ob teh doživetjih in jih vlačim

na dan? Čemu neki spet začnjam z molitvijo in rožnim vencem? Kdo na svetu ga pa danes sploh še molli? Res si za časom, ljubi stari don Kamilo, prav nesodoben si — kot je nekdo slovesno ugotovil, ko smo razpravljali, ali nam Cerkev danes lahko še kaj pove in da. Modernemu človeku ničesar, je pribil sogovornik. Jaz pa bi bil tako nerad zastarel! Želim si biti resnično moderen in napreden. Napreden tudi zdajle, ko vam piham na dušo, da bi v oktobru spet začeli moliti rožni venec . . .

Se mi je res že čisto zmešalo?

Ne vem, vendar upam, da ne. Morda bi tistim, ki mi potihem (ali pa kar na glas) očitajo, češ da sem nesodoben, ko molim rožni venec, celo pritrdil, ko . . . Ja, ko ne bi bil priča tolikim tragedijam. Vsak dan sproti ugotavljam, da postaja naše življenje vse težje in težje, da si vsak dan nalagamo težja in večja bremena. Če pomislim samo na tiste, ki so po petnajst-, dvajsetletnem skupnem življenju nenadoma doživeli brodolom in si razbili družino . . . Delali, garali so noč in dan, nikoli ni bilo časa za drugega, zmeraj samo delo in načrti pa skrbi, kaj vse še manjka. Ko pa je bilo končno spravljeno vse skupaj, sta nenadoma ugotovila, da sta si medtem postala popolna tujca, da nimata nobene skupne točke več, nobene misli, nobene besede. Vem, rekli boste, češ da je to nemogoče. Pa je. Saj brez skupnih vezi ne more obstati noben zakon. In rožni venec, ta tako „nemoderna“ molitev, je v resnici skupna vez, ki povezuje družino, da spet lahko spregovori v enotnem jeziku.

To ni samo enolično, dolgočasno ponavljanje angelskega pozdrava Mariji, ampak je veliko več. Je spremljanje učlovečenja, trpljenja in odrešenja Kristusa za nas, povezava z živim Bogom, ki je zaradi nas in naših grehov prišel na svet, da nas odreši in nam ponudi življenje.

Molitev nas dvigne iz naše zaverovanosti vase v resnični svet. Pokaže nam, da je naše življenje dosti več kot pa tistih nekaj dobrin, ki si jih lahko pridobimo in privoščimo v naši dobi na tem svetu. Kako strahotno malo bi bilo, ko bi bilo vse naše življenje res samo to, kar si lahko pridobimo in prislužimo z lastnimi rokami!

Vsak dan se srečujemo z občutkom, da nas kaj teži, da ni vse tako, kot bi radi. Le kako more biti tak, se sprašujemo, ko nas kdo, ki ga imamo radi, razočara in preseneti s sebičnostjo; kako da mu moje delo, pa če se še tako zelo trudim, nenadoma nič več ne pomeni! Kako naj dopovem ljudem, da sem že odrasel (odrasla), ko pa me nihče noče razumeti! — Lahko bi naše križe in težave naštevali v nedogled.

In kaj se bo spremenilo, če bom molil rožni venec ali pa če ga ne bom več molil? Ali ne bo vse prav tako kot doslej? Seveda se človek ne bo kar čez noč spremenil v drugega človeka. Tudi zase vem z gotovostjo, da se ne bom. Spremenil pa se bo naš odnos do problemov. Do vseh. Počasi bomo začeli spoznavati, da v življenju nismo sami, ampak da živimo v skupnosti. Ne le v družinski. Skupnost, ki jo imam v mislih, je še veliko večja in dosti bolj pomembna od družinske. To je skupnost v Bogu. Bog sam nas krepi, da zmoremo nositi svoj križ. Naročilo, da naj vzamemo vsak dan svoj križ na svoje rame in hodimo za Njim, lahko uresničimo samo, če smo povezani z Njim. In rožni venec nas povezuje prav v to skupnost.

Ne spremljamo zgolj Marije pri njenem doživljanju učlovečenja, rojstva in darovanja, ampak včlenjujemo v to dogajanje tudi naše življenje, tudi začetek našega življenja, tudi naše rojstvo, pa tudi naše iskanje vseh, ki se nam „izgubljajo“ in jih moramo nenehoma z žalostjo in bolečino iskati. Ne, ne najdemo jih morda že tretji dan, včasih pretečejo leta in desetletja; nikoli pa se ne morejo zares izgubiti, če jih bomo iskali z Marijino pomočjo: na koncu nam jih bo pripeljala nazaj.

Pa tudi naše trpljenje nenadoma ni več nesmisel in neumnost, ampak postane odrešujoče in polno moči; ni konec, ampak je začetek. Trpljenje, povezano s Kristusovim trpljenjem, je vedno odrešujoče. Kristus nam obljublja, da bomo — tako kot On — vstali tudi

mi, da bomo dosegli poveličanje. Te resnice pa ne moremo doumeti in doživeti, če ne molimo, če se ne srečujemo s Kristusom.

Apostol Pavel nam zagotavlja, da bomo dosegli neminljiv venec zmage, če bomo vztrajali do konca. A brez povezave, brez rožnega venca, bomo ta resni, zadnji cilj našega življenja težko dosegli.

Zato mislim, da sem vendarle moderen kristjan, saj imam pred očmi končni, večni cilj. In vi boste moderen z menoj. Vendar samo, če boste z menoj tudi molili. Vsaj eno desetko vsak večer. Ne bo vam žal!

Vaš moderni don Kamilo

Zrcalce, zrcalce . . .

Kdor nima rad sam sebe, tudi bližnjega ne zna prav ljubiti.

Nekoč pa je bilo v resnici skorajda razpoznavno znamenje krščanstva, da so se njegovi pripadniki peklili v napačnem samozaničevanju.

Dandanes je čisto drugače. In kot kristjan se spet lahko pogledaš v ogledalo in si rečeš: „Kar v redu si videti, stari!“ Skrajnosti se pač pogosto sprevrtačo v nasprotja.

Ljubezen do samega sebe, brez katere mi ni mogoče živeti, pa je seveda še povsem nekaj drugega kot zgolj samoljubno tolčenje po prsih, ki ga srečujemo tako pogosto. Saj človek sam iz sebe in sam po sebi menda res ni kako posebno ljubezni vredno bitje, in to mora vsakdo, ki je količkaj pošten do sebe, tudi priznati.

Pa vendarle sem vreden ljubezni, in sicer kratko malo zategadelj, ker me ljubi Bog. Kako bi mogel sam sebe odkloniti, ko pa me sprejema Bog! In prav zato moramo imeti radi sami sebe, močno in brez predsodkov. Potem bo stala tudi naša ljubezen do Boga in do bližnjega na trdnih temeljih.

Predaj se Bogu, pa boš imel spet sam sebe. Zdaj te imajo drugi, mučijo te in te pestijo ter te gonijo iz stiske v stisko. pater A. Delp

Sleherni človek je enkratna, čisto posebna in nenavadna točka, v kateri se križajo pojavi tega sveta samo enkrat in potem nikdar več.

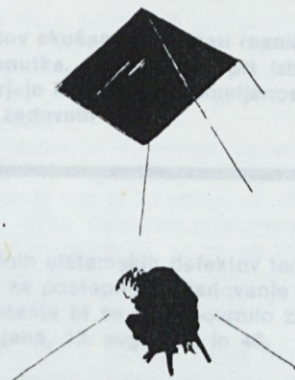
Hermann Hesse

Vera mora znova najti pot do oblik, ki jo bodo izražale in podpirale. In pri tem so zelo pomembne krščanske šege in navade, vendar pa le-te lahko poženejo samo iz žive vere, nikoli pa ne iz golega vzdrževanja običajev, ki si prizadeva, da bi konserviralo tisto, kar je že zdavnaj odmrlo.

J. A. Jungmann

Otrokova večerna molitev

Dobri Bog, temno in tiho je že in jaz sem zdaj pri Tebi ter mislim na to, kako me imaš rad. Ves dan si bil z menoj, ko sem vstal pa pri jedi, pri igri in ko sem priden in ko sem nagajal . . . , ves čas si bil pri meni. Oprosti mi za vse, kar se je po moji krivdi zgodilo na svetu slabega. Pomagaj mi, prosim, da bom vedno boljši človek. Ko pa bom zdaj zaspal, mi daj, da bom varno spravljen v Tebi. Svoje prijatelje in starše — vse, ki jih imam rad — izročam Tebi; Ti veš, kaj je zanje najboljše. Ostani, dobri Bog, moj prijatelj vse dni mojega življenja. Amen.

Bog je ustvaril svet za ljudi.

Dialog med Cerkvijo in svetom bo uspešen šele takrat, ko se bo utrdil v sami Cerkvi.

To pa nikakor ne pomeni, da bi se morala Cerkev izenačiti s svetom. Približati se mu se pravi ostati tudi znamenje nasprotovanja.

Naše bivanje na zemlji je pot k Bogu, toda z vzponi in padci.

V prihodnjih letih bo mir, ki nam je potreben za molitev, vse bolj ogrožen. Če bomo torej hoteli zaznati in najti Boga, ga bomo morali srečati v soljudeh.

Svojega življenja nočemo obremenjevati z revščino, trpljenjem in nesrečo drugih. Naš bližnji je postal le še številka, le senca; gledamo ga, ne da bi ga opazili. Če pa se zanj že zanimamo, potem pogosto samo zato, ker bi nam utegnil koristiti. Verjetno ste opazili, da rišem precej mračno sliko medčloveških odnosov. A na žalost so v resnici taki in se pojavljajo vse pogosteje. Pa še pogosteje se bodo, če bodo ljudje še naprej izgubljali smisel za duhovne vrednote.

kardinal Franz König

med vrsticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

TELEKS: DEMOKRATIZACIJA

Meščanska revolucija, odnosno del njene misleče elite, se je zavedal deviacij oblasti. Zato je vgradil v svoj politični sistem takšne mehanizme, ki bi postavili protitež nravi oblasti. Tako je meščanska revolucija vgradila v svoj politični sistem demokratične elemente, kot so: kontrola volilnega telesa nad izvršno oblastjo z možnostjo odpoklica, svoboda tiska, svoboda misli, neodvisno novinarstvo, ločitev sodstva od izvršne oblasti in konkurenčnost v sferi materialne proizvodnje. Z več ali manj uspešnosti je meščanska demokracija uspešno parirala ekstremne oblike obnašanja izvršne oblasti. Predvsem vgrajenim demokratičnim elementom se ima zahodna civilizacija zahvaliti za ogromni razvoj proizvodnih sil. To pa je tudi edini kriterij za uspešnost družbe ali sistema.

V naš samoupravni politični sistem nismo vgradili tistih demokratičnih elementov, ki bi parirali deviacije oblasti, le-te pa so: neposredna odgovornost izvršne oblasti volilnemu telesu, svoboda mnenj, tiska in idej (člen 133), konkurenčnost programov kandidatov in osvoboditev združenega dela od vmešavanja politično-birokratskega aparata v sfero materialne proizvodnje, skratka demokratizacija.

V trenutku, ko je oblast nedotakljiva, je tudi neodgovorna za svoje učinke na razvoj družbe. Razkroj moralnih vrednot zaznavamo v naslednjih manifestacijah: za dolževanje preko sposobnosti vračanja ali celo s špekulacijo nevrčanja, megalomanski apetiti za investicije s tujo akumulacijo, neomejeni apetiti birokracije za odtujevanje presežka vrednosti, skorumpiranost politike in izvršne oblasti na vseh ravneh, v neomejenih apetitih za trošenje neustvarjene vrednosti, okoriščanje brez vložnih proizvodnih naporov, izkoriščanje regije po regiji, republike po republiki, dalje zlorabe službenega ali družbenega položaja z namenom osebnega okoriščanja, uzurpacija družbene imovine in družbene zemlje in še in še...

Posledice so škandali in afeze na tekočem traku, ki jih proizvaja navedeni sistem brez kaznovanja akterjev (ponavadi odidejo še na višji položaj).

Smatram, da je sprememba ustave zadnja priložnost

za odpravo usodnih sistemskih defektov ter s tem ustvarjanje pogojev za postopno obvladovanje krize. Z demokratizacijo sistema bi se nam povrnilo zaupanje.

TELEKS, Ljubljana, 13. avg. 87/4 in 48.

MLADINA: ZA SVOBODO TISKA

Zaplemba časopisov in knjig so slabo spričevalo za oblast, ker s tem odklanja enakopraven politični dialog. (V Mariboru je bila zaplenjena *Katedra*, v Ljubljani *Mladina* — op. NL).

Prvi razlog, ki običajno nastopa ob zaplembah, je vznemirjanje javnosti. Vznemirjanje javnosti je čisto politični konstrukt, javnost se ne vznemirja, tisti, ki se vznemirja, so politiki.

Drugi razlog, ki se pojavlja v sodobnih zaplembah, je sramotenje predstavnikov političnih organov. Take sramotitve so običajno korelat (odgovor) manjšim ali večjim političnim škandalom, ki so jih zakrivilo določeni politiki, pa zaradi tega niso odstopili. Ilustrirajmo to s temle zgledom:

Delo, 7. avgusta 1987: *Ker ZIS ni sprejel skupnih elementov za določanje cen v naftnem gospodarstvu, se nafta doma še ne bo podražila.*

Delo, 8. avgusta 1987: *Zvezni izvršni svet je na večerajšnji seji sprejel tudi sklep o 22-odstotni podražitvi surove nafte...*

Ko bi ob tem neki novinar zapisal, da je ZIS lažnivec, bi bila to žalitev, to bi objektivno pomenilo sramotitev ZIS oziroma enega najvišjih organov SFRJ.

Javni toživec brani predstavnike političnih in državnih organov pred žalitvami državljanov, toda ali javni toživec brani tudi državne organe, kadar jih njihovi predstavniki s svojim ravnanjem spravljajo ob dobro ime?

MLADINA, Ljubljana, 14. avg. 87/1

TELEKS: SLOVENIJA, MOJA DEŽELA, KAM GREŠ?

Kakšna velikanska energija se je sproščala v množicah (v Sloveniji po vojni) pod geslom „Delu čast in oblasti“ ter za „Boljšo bodočnost nas in naših potom-

cev". In domovina je cvetela tako kot nikdar. Bili smo ponosni in srečni hkrati, da smo Slovenci, Jugoslovani.

Potem se je nekega dne naenkrat vse to porušilo. Umrl je Tito. Začele so prihajati na dan čudne stvari, kakor da bi izza Titove sence lezli na plan sami saboterji. Standard je zdrknil v prosti pad. Zmanjkalo je mleka, zdaj plina, mesa, limon, nazadnje tudi kreme Solea in toaletnega papirja. Izvedeli smo za prve sramežljive številke o astronomskih dolgovih...

Čedalje manj denarja za zdravstvo, ki je že doseglo zavidljivo raven. Manj denarja za šolstvo, za kulturo, za občji standard in čedalje več dela, več pritiskov na stori-
lilnost, na disciplino. Skratka na vse tisto, kar nas je kot samoupravljavce ločevalo od meznega delavca — vse ž istim in edinim namenom, da se pridno in ubogljivo zbirajo sredstva za odplačevanje krvavih obresti, kajti za odplačevanje glavnice vse to ni zadoščalo. Teoretično lahko tako stanje traja tudi 100 let.

Toda vse to je le en del našega „rožnega venca“. Drugi del je še bolj žalosten. In vtis imam, da svoje domovine naenkrat ne spoznam več. Kakor da se mi pred očmi podira celotna dosedanja predstava o njej.

Danes moram uporabljati računalnik, da zvem, kdo je v tej državi moj predsednik. Tisto vsakoletno predsedanje v krogu s stolčka na stolček, kakor na ruleti, je naravnost smešno. Pripravljamo 6 mesecev stabilizacijski program. Zamislite si samo napore za tako obsežno delo, potem ga nihče ne izvaja. Govorimo o tem, da je treba omejiti inflacijo in v isti sapi inflacija poraste od 50 na 100%. Potem ko je inflacija dosegla 100, leze krepko čez, ponovno trdimo, vsej ironiji v brk, da moramo inflacijo znižati.

Posledice gospodarskega životarjenja zadnjih 10 let in način prelivanja sredstev se meni zdijo za mojo domovino Slovenijo KATASTROFALNE. Ob čedalje večjem tiskanju denarja je tega čedalje manj, ne samo za standard, ampak tudi za javna dela. Zato so naše ceste nekje na ravni stanja evropskih cest med dvema vojnama. Hkrati bivamo na severozahodnih vratih razvitega zahoda. Ali je sploh kdo od naših (saj veste, koga mislim) zadnja leta potoval po Srednji Evropi ali pa vsaj po naši bližnji okolici, npr. v Celovec, Gradec, Dunaj, Trst, Gorico, Videm, Benetke, Milano, Trbiž — po avtocesti? Jaz sem. Potoval sem tudi prejšnji teden po cesti z Blede v Kranjsko goro in doživel malodane živčni zlom. Cesta mokra, kolona zadaj, kolona spredaj. Vozim 70 km na uro, kar se mi je zdelo glede na stanje ceste kriminalno. Toda pritisk v hrbet je bil neznošen. Čim sem zmanjšal hitrost, je tisti za menoj tvegal prehitavanje na ozki cesti in kljub nepretrgani nasproti vozeči koloni. Tedaj sem na pol zatisnil oči in čakal, kdaj bo treščilo. Čim je bilo mogoče, sem zavil s ceste, ustavil vozilo in pustil kolono naprej. Ko se je nekoliko pomirilo, sem zopet švignil na traso, pa se je stanje čez nekaj minut vselej ponovilo. Danes vam lahko povem od srca: po gorenjski cesti v glavni sezoni lahko normalno voziš SAMO PIJAN!

Hkrati poslušamo zaskrbljena poročila, ali bomo sploh pokasirali tisto piškavo poldrugo milijardo dolar-

jev od turizma na najlepši in tudi najbolj zanimivi morski obali Evrope — verjemite meni. To je cela Dalmacija z otoki in Istro vred. Medtem, ko si sosedje manejo roke ob 18 tisoč milijardah lir. Pa je naš delavec le investiral v turistične objekte na Jadranu. Potoval sem lansko leto iz radovednosti tudi po Bosni. Vozil sem v glavni sezoni, brez težav 100 km na uro. Bosanci so na prednejši od nas!

Poznam refren — ni denarja. Denarja pa ni, ker smo ga neodgovorno zapravili za celo stoletje vnaprej.

V Jugoslaviji nas je 20 milijonov. Slovencev nas je 2 milijona ali 10%. Vemo, da je slovenski izvoz realiziral po nekaterih podatkih 20, po drugih 25 in po tretjih celo 30 odstotkov konvertibilnega deviznega priliva. Obenem pošteno prispevam v solidarnostni sklad za sanacijo nerazvitih.

Po kakšni logiki nam že nekaj desetletij zmanjkuje denarja za posodabljanje vipavske, kraške, štajerske, gorenjske in vse druge ceste — Bosancem pa ne? Ali ni morda razlog v tem, da je naše vladno vodstvo v Ljubljani ves čas po vojni podvrženo prevelikemu centralizmu in premajhni demokraciji? Pri vsem tem se še najde nekdo na severu dežele, ki naravnost ponori ob poetskem izrazu „Bog“ in zaloputne mladini vrata pred nosom. Da bi pa udaril moško po mizi tam, kjer je treba, mu pa še na misel ne pride.

Posledica tega je, da smo Slovenci leta 1987 gospodarsko, infrastrukturno in komunikacijsko povsem asimilirani, kaj še, smo podasimilirani v balkanski prostor. Preostaja nam le še jezikovna asimilacija.

Tudi pri tem smo na „dobri“ poti. Natakarcica, ki mi streže v bohinjskem hotelu, ne zna niti besedice slovensko, tudi razume ne vseh mojih naraočil, ker mi večkrat prinese narobe. Za primer naj povem, da sem na dan vstaje slovenskega naroda poslušal do 11. zvečer „Laku, laku noč“. Ne spominjam se, da bi cel večer slišal eno slovensko, kakor da sem nekje na žlahtnem jugu, ne pa v Prešernovem raju pod Triglavom. Balkan na Savici, Soči in Dravi je nekaj takega, za kar slovenski narod nikoli ni bil in tudi ne bo zainteresiran.

TELEKS, Ljubljana, 20. avg. 87/4 in 48.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG: JUGOSLAVIJO PRETRESA OGIROMEN FINANČNI ŠKANDAL

Kmetijski kombinat Agrokomerc je pahnil skoraj vse jugoslovanske banke v največji finančni škandal po vojni: denarni zavodi so vsoto nepokritih menic Agrokomerca ocenili na 192 milijard din (slabih 500 milijonov mark). Točna zadolžitev podjetja bo ugotovljena šele, ko bo 30 nadzornikov, ki tačas mrzlično delajo, pregledalo vse knjige v podjetju: časniki pišejo, da so izgube ocenjene že na čez 400 ali celo 800 milijard din.

Da bi stečajnemu kombinatu v vasi Velika Kladuša (okrog 50 km južno od Zagreba) pomagale na noge, so

(dalje na strani 13)

Slovenija

Moja dežela

na sploh

SLOVENSKI PISATELJI ZBOROVALI

Štiriindvajsetič so se v prvih dneh septembra v Slovenski Bistrici sešli slovenski pisatelji in njihovi gosti, da bi na gradu Štatenberg delovno preživeli nekaj dni v okviru letošnjega srečanja pisateljev. O temi „Literatura kot področje etičnega“ se je zvrstilo več predavanj, svoje pa je k razsvetlitvi teh vprašanj prispevala zelo živahna razprava. Predsednik mariborske podružnice društva slovenskih pisateljev, ki je glavna organizatorica tega vsakoletnega literarnega shoda, pisatelj Janez Švajncar je opisal dolžnost pisateljev danes: „Naloga pisateljev je danes odgovorna in zahtevna. Živimo v času, ko morajo tudi pisatelji povzdigniti svoj glas, ker ljudje temu glasu resnično zaupajo. Slovenski pisatelji so dokazali, da jim ni vseeno, kje živijo, in sprejeli vlogo, ki bi jo morali prevzeti izvoljeni predstavniki. Zato moramo pisatelji svojo vlogo širiti ne glede na — še vedno — siv odnos političnih

struktur.“ Iznajdljivi in skrbni člani odbora za Štatenberg pri kulturni skupnosti slovenskobistriške občine so ob tej priložnosti pripravili ponatis knjige domačina Lovra Stepišnika „Ženitbine in svatbene pesmi“, ki je prvič izšla 1883; z njo so obdarili tudi udeležence srečanja.

GENE SO POSKOČILE

kakor še nikoli po vojni. V Sloveniji so bile avgusta letos cene na drobno za 131 odstotkov višje kakor avgusta lani. Podražilo se je vse z izjemo skromnih sezonskih znižanj pri sadju. Zlasti pa se je podražil zemljiški prispevek, nadalje žitni izdelki, meso, poštna storitve, elektrika, ribje konzerve itd. Slovenski statistični zavod v Ljubljani je objavil, da se je zemljiški prispevek podražil kar za 259 odstotka, stanarina se je podražila za 202 odstotka, meso za 201, kulturne storitve za 197, osebne storitve za 184, žitni izdelki za 180, zelenjava za 179, zdravila za 176, obrtne storitve za 172, sadje za 167, časopisi za 157, tekstilni izdelki za 155, komunalne storitve za 146, ribe za 137, tekoča goriva

Zgodovinsko dejstvo je, da samoupravljanje ni projekt ljudskih množic, ampak je projekt partije. Najhujše, kar se pri nas lahko zgodi, je to, da se nekaj zgodi spontano, nepredvideno, neorganizirano.

TELEKS, Ljubljana, 30. Jul. 87/8

in maziva za 133, vozila za 130, prometne storitve za 130, elektrika za gospodinjstva za 129, pohoštvo za 132, kurjava za 128, obutev za 126, gospodinjstvi električni stroji za 122, šolske potrebščine za 119, čistila za 105, gradbeni material za 101. Le predelano meso, mleko, poštna storitve, jajca in maščobe so se podražila za manj kot sto odstotkov. V ZR Nemčiji so se v istem obdobju cene zmanjšale za povprečno en odstotek.

POHOD TREH DEŽEL

na tromejo nad Ratečami je tudi letos zelo dobro uspel. Več tisoč ljudi iz Slovenije, Italije in Avstrije se je povzpelo na 1500 metrov visoko Peč. „Tu je srce Evrope. Edi-

LANIŠČE blizu Javora pri Ljubljani.

Nova cerkev sv. Cirila in Metoda v RADENCIH.

na točka, kjer se srečujejo Romani, Slovani in Germani, kjer prijateljstvo ni le beseda, temveč resničnost. S tem srečanjem Evropi dokazujemo, da ljudje ob meji lahko živijo v prijateljstvu, kljub različnim ureditvam." Tako je dejal na letošnjem osmem planinko-turističnem pohodu treh dežel na tromejo nad Ratečami Gianni Marsarutto, član pripravljalnega odbora, ki so ga sestavljali predstavniki telovadnega društva Podklošter in turističnih društev Trbiž, Rateče in Kranjska gora. Iz Italije je prišlo okoli 3000 ljudi, med njimi veliko turistov iz Trbiža. Izredno veliko je bilo tudi ljudi iz Avstrije. Samo iz daljnega Gradca na Štajerskem je prišlo več kot šeststo ljudi. Tudi Slovenci so bili dobro zastopani. Slišati je bilo številna slovenska narečja, veliko je bilo seveda Ratečanov, med njimi 82-letni Maks Juvan in 77-letni France Kunstelj, ki je rekel: „Prihajam, ker me veseli, da vse sorte ljudi vidim.“ Pripreditelji so poskrbeli tudi za muziko in dobro gostinsko ponudbo, pri čemer se je dalo povsod plačati z vsem mogočim denarjem. Av-

strijci so prodajali golaž, Italijani pasta šuto in pico, Slovenci pa klobase in „slovensko“ jed čevapčiče. „To je najlažje pripraviti in najbolj gre,“ se je opravičeval zaradi omenjene jedi z juga Jože Brudar iz Rateč.

od tu in tam

DIVAČA

Lovska družina Timav Vremski Britof je 6. septembra proslavila 40-letnico svojega delovanja. Na slovesnosti v lovskem domu v Framljah je nastopil moški pevski zbor iz Divače. Najzaslužnejšim članom lovskega društva so podelili odlikovanja in priznanja.

DOBRNA

Deveti slikarski ex tempore na Dobrni je pritegnil petnajst slovenskih slikarjev. Nastalo je več kot trideset slik v različnih tehnikah. Nagradni izbor najboljših

Prevladujoča ocena ljudi (v Sloveniji) je, da na napredovanje pri delu znanje in ustvarjalnost vse manj vplivata, pač pa petkrat več protekcije in članstvo v ZK.

TELEKS, Ljubljana, 13. avg. 87/28

stvaritev je opravil dr. Mirko Juteršek. Tako udeleženci kakor tudi organizatorji so se strinjali, da je bila slikarska kolonija privlačen kulturni dogodek, ki ga kaže prirejati tudi v prihodnje.

KOPER

Kljub padavinam v začetku septembra je bila na Obali preskrba z vodo v prvi polovici meseca še vedno kritična, tako da so veljali vsi varčevalni ukrepi in omejitve uporabe vode. Malija, Dvori, Beli Križ, višji predeli Semelede, Šmarj in še nekateri drugi kraji so zelo občutili pomanjkanje, ki je trajalo pol dneva ali pa celo ves dan. Vsem šolam so vozili vodo s cisternami.

LENDAVA

V podjetju INA Nafta, kjer se so morali dokončno sprijazniti s slovensko odločitvijo, da pač v Lendavi ne bo zgrajena sicer načrtovana nova rafinerija nafte (oprema je bila prodana Kitajcem), sedaj trdijo, da bi sedanjo proizvodnjo in celoten razvoj prilagodili stvarnim možnostim in seveda potrebam domačega in tujega trga. Gre seveda za velike spremembe, ki pa bi jih podjetje dosti hitreje speljalo, če bi lahko poslovalo po tržnih zakonitostih, torej prodajalo svoje izdelke vsaj po takšni ceni, kot so stroški njihove izdelave. Trenutno ima največje težave obrat Petrokemija, kjer se je letos nabralo že za tri in pol milijarde dinarjev izgub.

LJUBEČNA

Kljub dežju, ki je motilo zaključno prireditev letošnje „Zlate harmonike Ljubečna 1987“, je več sto obiskovalcev toplo pozdravilo nastopajoče. Bilo jih je 29, ki so jih izbrali na podobni prireditvi v Frankolovem, kjer je teden dni prej godlo kar 58 tekmovalcev. Zmagovalec letošnje Zlate harmonike je Zoran Lupin, medtem ko je nagrado občinstva — majoliko — prejel Toni Pajk iz Metlike, ki je bil s svojimi devetimi leti najmlajši harmonikar na tej vedno bolj priljubljeni prireditvi. Organizatorji so letos pripravili tudi doslej največjo razstavo diatoničnih harmonik v Sloveniji. Posveta o igranju na diatonično harmoniko se je udeležilo sedemdeset obiskovalcev.

MIRNA

V mirenski Dani so zadovoljni z letošnjo poletno sezono, saj so od maja do avgusta prodali za tretjino več pijače kakor lani, v skladu s pričakovanji pa najbolj narašča povpraševanje po sadnih sirupih, ker so sadni sokovi očitno že predragi za žep povprečnega potrošnika. Temu primerni bodo tudi poslovni rezultati, ki bi bili še veliko boljši, če ne bi imeli kar 90 dni zamrznjene cene, ker so prekoračili mejo podražitev, ki jo je določila beograjska vlada. Tako so pijačo v juniju, ko je bil zanje začel

Pri odnosu prebivstva do vprašanja, kdo mora zasedati vodilne funkcije, predvsem misli, da morajo biti na vodilnih funkcijah pošteni ljudje, ne pa toliko strokovnjaki. To kaže, da prevladuje med ljudmi prepričanje, da so vodilni z njimi manipulirali.

TELEKS, Ljubljana, 13. avg.
87/29

Bika zgrabimo za roge, ne pa, da ga samo dražimo z rdečo barvo! Si kdaj prežvekoval ves ta slovenski ričet, vso zamotanost te doline šentflorjanske ter njenih veljakov, do konca smešnih in donkihotskih? Si šel kdaj z njimi na ceste in vpil zoper vse družbeno zlo? Če imate pravico ploskati, imate tudi pravico zvižgati.

Z množično kulturo je pojen človek te naše dežele pod Triglavom: s šundom, kičem, plažo, diletantizmom, pozerstvom, blefom. Naše kulturno življenje se omejuje na obiskovanje kinomatografov, družabno življenje pa na sobotni ples in popivanje. Plehka in cenena je literatura. V pomladnih revolucionarnih sedemdesetih letih je v Jugoslaviji izšlo 380 milijonov izvodov šund literature ter dva in pol milijona beletristike.

Šolski učbeniki predstavljajo otrokom našo družbo na robu polnosti, sredstva javnega obveščanja dirigirano podpirajo porabništvo, malomeščansko, vrtičkarsko slovensko provincialno miselnost, v kateri se napajajo šovinistične, tehnostrate in separatistične zasnove. Vseobvladujoč je le birokratski stroj, ki uspava ljudi, ustvarja častne neodgovorneže in zbirokratizirane politikante ter plišaste medvedke.

Jože Zadavec, To je torej tisto življenje, Družina 87/25.

tek visoke sezone, prodajali tako rekoč zastoj. Na srečo so v juliju in avgustu prodali toliko, da so razliko izravnali. Skupni prihodek bo ob koncu leta znašal 10 milijard dinarjev, kar je v skladu z načrti.

MOZIRJE

Gasilci iz Mozirja so v začetku septembra praznovali 100-letnico obstoja in delovanja. V soboto, 5. septembra, je bila v kulturnem domu svečana proslava tega jubileja, v nedeljo pa so po sv. maši svečano odprli obnovljeni gasilski dom. Na zboru gasilcev v Savinjskem gaju so podelili zaslužnim članom odlikovanja Gasilske zveze Slovenije in občine Mozirje.

MURSKA SOBOTA

V Doljnih Slavečah na Goričkem so 12. septembra odkrili spominsko ploščo Miklošu Kuzmiču, katoliškemu duhovniku, sicer pa prvemu piscu sedmih verskih in šolskih knjig v prekmurskem dialektu. Ob njegovi 250-letnici rojstva je murskosoboška pokrajinska in študijska knjižnica pripravila razstavo njegovih del in tudi življenjske po-

ti, predvsem tistega dela, ko se je najbolj prizadeval za uveljavitev materinščine v Prekmurju.

NOVO MESTO

V obeh dvoranah Dolenjske galerije so bile septembra razstavljene slike, risbe in plastike Erike Marije Bajuk. Na otvoritveni slovesnosti je o življenju in delu te v Celju rojene Slovenke, ki se je udomila in uveljavila v Združenih državah Amerike, v njeni navzočnosti spregovoril umetnostni zgodovinar Jožef Matijević, kustos Dolenjske galerije, ki je to razstavo pripravil v sodelovanju s Slovensko izseljensko matico v Ljubljani. V kulturnem programu se je z enim od plesov iz svojega bogatega repertoarja predstavila novomeška folklorna skupina Kres. Razstavo sestavljata dva cikla: Med stopinjami in Potepanje po žilah. Slednjega sestavljajo tudi plastike, premični sestavljanci ter kompozicije iz keramike, lesa in železa.

PLISKOVICA

Krajevna skupnost Pliskovica, ki združuje 560 prebivalcev v vaseh Kregolišče, Pliskovica, Tublje pri

Na JEŽICO pri Ljubljani so prišle sestre m. Terezije, ki skrbi za najbolj uboge v Indiji.

Komnu in Veliki dol, je v soboto, 5. septembra, dobila novo telefonsko omrežje. Ob tem so pripravili tudi kulturni program, najzaslužnejšim občanom pa so podelili priznanja in pohvale. V Pliskovici je Kulturno-umetniško društvo Klasje iz Štanjela uprizorilo gledališko igro Vozel.

RADOVLJICA

V Šivčevi hiši v Radovljici so odprli retrospektivno razstavo del akademskega kiparja medaljerja Staneta Dremlja, ki že več let živi v tem gorenjskem mestu. S tem so počastili umetnikovo 80-letnico

Prisluhniti morate pripovedim delavcev iz velikih tovarn (v Sloveniji), kako težko je biti Slovenec v okoljih, kjer se že skoraj polovica ne more sporazumevati v slovenščini.

TELEKS, Ljubljana, 13. avg. 87/28

rojstva. Razstava, ki je ob otvoritvi vzbudila izjemno zanimanje, saj je bila Šivčeva hiša povsem natrpana, je prikaz desetletja dolge (od 1934 do 1987) ustvarjalnosti umetnika. Razstavo, ob kateri je izšel tudi katalog, sta pripravila kulturna skupnost in muzeji ravnoliške občine.

RIBNICA

Tekmovanje, ki ga je pripravilo Delo v sodelovanju s Kompasom, se je končalo z zmago ekipe Inlesa pred mladimi zadružniki, Rikom in mladinci iz Dolenjih Lazov. Tekmovali so v izdelovanju gabel in viter ter v sestavljanju oken, škafov in suhorobarskih krošenj. Okoli 300 gledalcev so predstavili vse značilnosti Ribničanov: delavnost, zagnanost, iznajdljivost in zanimanje za materialne dobrine. Ribniški župan pa je ob tej priložnosti dokazal, da je pravi Ribničan: še opoldne je obljubil, da bo slovesno odprl igre, pa ga ni bilo blizu. Ribniški pregovor namreč pravi: če sem obljubil, še nisem dal.

SLOVENSKA BISTRICA

Viteška dvorana bistriškega gradu je bila v soboto, 5. septembra, kot nalašč za oživetev pridig, ki jih je na prelomu iz sedemnajstega v osemnajsto stoletje na skoraj tri tisoč straneh zapisal kapucinski pater in sloveč pridigar Janez Svetokriški iz Vipave. Seveda vseh zapisanih pridig ni bilo mogoče obuditi v življenje, zato je za enourni izbor poskrbel Tone Partljič, režijsko pa je predstavo vodil režiser Branko Gombač, „pridigal“ pa Marko Cvahte, član dramske skupine bistriške Svobode.

STRUNJAN

Tradicionalni, letos že deveti četverboj kegljaških reprezentanc Bavorske, Dunaja, Szegeda in Slovenije se je končal s prepričljivima zmagama moške in ženske reprezentance Slovenije. Na preurejenem kegljišču Izole je še zadnjič v slovenski reprezentanci nastopil bivši svetovni prvak Miro Steržaj, ki je ob slovesu zatrdil, da bo svoje bogato znanje prenesel na mlade slovenske rodove. Najboljša posameznika na tekmovanju sta bila Slovenec Bojan Pihler in Bavarka Blanz.

TRŽIČ

Napor organizatorjev 19. šušarske nedelje je letos uničilo močno neurje. Prvič je tako etnografsko obarvana Šušarska nedelja doživela polom. Toda kljub temu so bile dopoldne nekatere od kar 170 stojnic zasedene, na tržiškem trgu je bilo tudi precej ljudi, vendar je bila to slaba podoba tržiške prireditve, ki jo običajno obiše več deset tisoč ljudi. Tako so lahko pripravili v petek, 4. septembra, vsakoletno „oprostitev“ vajencev v tržiškem Peku, odprli razstave in v soboto pripravili modno revijo in odprli razstavo modne obutve.

med vrsticami

(nadaljevanje z 8. strani)

banke spremenile nepokrite menice v posojilo. Ali pa bo moglo podjetje s 13.000 zaposlenimi plačati v treh letih, kot je določeno, glavnico z obrestmi — 600 milijard din (okrog 1,5 milijarde mark) — je več kot vprašljivo. Medtem odkrivajo časniki dnevno nove podrobnosti o vzrokih afere. Po njih naj bi bila kriva za propad nekdanjega zglednega podjetja: ogromna napačna vlaganja, gospodarjenje sorodnikov in slaba krajevnih funkcionarjev po sijaju.

Direktor Fikret Abdić je smel počitnikovati v neki službeni vili na obali štiri mesece na leto — skupaj s tajnico in mercedesom z vozačem. Vodstvo podjetja je potovalo k pogovorom s šefom s podjetniškim avtobusom, opremljenim z barom in luksuzno mizo za kartanje. Agrokomerc je gradil ceste do sleherne gojilnice piščancev; po teh cestah peljeta pogosto le dva do trije avti na dan. Za goste podjetja je bilo zgrajeno razkošno prenočišče, sosednji občini pa podarjen plavalni bazen olimpijskih mer. Da so vsa ta dobra dela posredovali svetu, je morala končno za drag denar sem tudi oddajna postaja „Radio — TV Velika Kladuša“!

Pokrajino sta obvladovali dve družini. „Najprej Bog, potem pa Fikret Abdić,“ so radi govorili uslužbenci in prebivavci o vsemogočem šefu. Ta je spravil h koritu prav tako dobro svojo družino. Trije njegovi bratje in brata njegove žene zavzemajo v podjetju ali na občini vodilna mesta. Druga „oblastna“ družina je rod Pozdegar, iz katerega izhaja tudi član državnega predsedstva Hamdija. Po časniških poročilih je brat Hakija, stari zaslužni funkcionar, igral prvo violino v svojem rojstnem kraju. Tudi on je pripeljal svoje sorodnike k stolčkom pri gospodarstvu in na občini.

Slaba funkcionarjev in menežerjev po sijaju je prišla na dan predvsem vsakega 1. maja. Tedaj so bili vsi uslužbenci in prebivavci dolžni se udeležiti „predstave uspehov“. Krajevni velikaši so odredili, da so se mimo njih pomikala vsa vozila, skupaj s tehničnimi stroji in uslužbenci v novih delovnih oblekah. „Tovariš predsednik! Dovolite, da začnemo!“ je moral vprašati voditelj zmago slavne sprejeda. „Lahko začnete!“ je dal potem ukaz šef podjetja.

Tudi postavitve pralnice na veliko roko, z zmogljnostjo za 20 ton perila, meče luč na posebno ljubezen oblastnikov za veliko: ta bi lahko prala umazano perilo vsega okoliša do več kot 100 km.

Družbena občila v Jugoslaviji silijo vedno močnejše, naj pridejo na dan imena odgovornih za to enkratno afero. A doslej se večina pristojnih oblastnikov in politikov obdaja z molkom. V molk se odevajo tudi uslužbenci v Veliki Kladuši, če jih poročevalci sprašujejo o podrobnostih gospodarskega poloma. Njihov šef jim je žabičal, naj molčijo; talci „boga Fikreta“ so, kot pišejo *Večernje Novosti*. Kritike ni nobena od obeh vplivnih družin še nikoli trpela.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 27. avg. 87/26.

MLADINA: KORIST OD AGROKOMERCA

Predsedstvo države deli pravne nauke, CK daje finančne nasvete, izvršni svet izraža svetovnonazorske sentence. Jugoslovanski vladajoči razred je na najboljši poti, da svoj poraz spet enkrat spremeni v poraz državljanov. Z običajno taktiko: izogibajoč se temu, da bi zares storili, kar je na njihovem področju njihova dolžnost, nas oblastna in politična telesa spet enkrat pitajo s peskom praznih obrazcev: „Kdor je kazensko odgovoren, naj kazensko odgovarja, banke naj delajo po bančniško, na trgu naj vlada trg...“ A mi jim vračamo z drugimi samoumevnostmi: politiki naj odstopijo, državljani naj odločajo, podjetja naj delajo profit...

Peščico najbolj neposredno odgovornih so obtožili za „kontrarevolucijo“: spet bomo imeli politični proces, zato da ne bi prišlo do političnega obračuna z razredom, ki je uničil in ponižal deželo.

Sive eminence in nadrejeni so že povedali, da niso nič vedeli; pričakujemo še, da bodo male ribe zajavkale, da so samo izpolnjevale ukaze, pa bo slika popolna. Žal tudi znana. Če so vedeli, so kolaborirali; če niso vedeli, niso izpolnjevali svojih dolžnosti; v obeh primerih morajo s svojih položajev.

Očitna je težnja, da bi odgovornost omejili na najožji krog. A celo maksimalna razširitev odgovornosti zdaj ni več zadosti: zdaj gre za to, da z oblasti odide sedanji vladajoči razred.

V Jugoslaviji vlada koalicija lokalnih veljakov. Ta razred, ki vlada na način Agrokomerca ali mariborskega mračnjaštva, nam trenutno piše ustavo; republike je treba uničiti zato, da se vzpostavi menjava med lokalnimi vojvodi in centralno vladavino, ki jo ti mogotci plačujejo v zameno za vojaško, policijsko in „zakonsko“ varstvo svojega gospostva.

Od Agrokomerca in Maribora in ljubljanske zaplembe bo kaj koristil, če bodo:

1. pripeljali do ustavitve sedanjega spreminjanja ustave;

2. pripeljali do odprave opor, ki si jih je sedanji režim postavil v zakonih (ekonomski zakoni od deviznih do bančnih; zakon o javnem obveščanju; uzakonjeno denarno in vsebinsko uničevanje šolstva, znanosti, kulture, telesne kulture; člen 133; itn.).

3. pripeljali do uvedbe neposrednih volitev in do ukinovitve neodvisnosti sodstva.

Itn.: sprememba režima v vojašnicah in zaporih, podreitev vojske demokratični politiki, ugovor vesti, dejanski nadzor državljanov nad porabo davčnega denarja...

Za demokratične in razsvetljene sile v vladajoči politiki je alternativa jasna; ali bodo v imenu nacionalizma še naprej trpele „domače“ lokalne mogotce in v imenu solidarnosti med oblastniki še naprej financirale vladavino zgodovinsko povoženega razreda — in se tudi same pustile povoziti zgodovini; ali pa se bodo končno

(dalje na strani 33)

josip jurčič

deseti brat

Ko je slišal graščak Piškāv, da njegov sin umira, je sprva kakor okamenel. Potem je pa hitro odločil, kaj naj naredijo. Kmalu zatem so odšli on, stric Dolef in oskrbnik Krivec po Marijana. Ko so ga proti jutru prinesli zavitega v rjuho popolnoma brez zavesti, je botra Krivčevka skoraj ponorela.

Lahko si je misliti, da je botra Krivčevka kot poštena katoličanka gospodu najprvo nasvetovala, naj pošlje po duhovnega gospoda, da pride s sv. poslednjim oljem in obhajilom.

A stari gospod ji je z ostro besedo tako prepovedal v hišo klicati živega človeka, da si ni upala nobene več ziniti. Tudi o zdravniku ni hotel ničesar slišati, temveč je sam spiral rano in sam obvezoval sinovo glavo in se je pri tej reči obnašal tako izvedeno, da je pozneje Krivčevka možu dopovedovala, da ga ne bi trije gospodje Vencliji tako obvezali.

In ko je videla, da se ni od sinove postelje skoro nič odmaknil, ampak vedno pazil na vsak dih-

Bajtarski sin Lovre Kvas se je odločil, da gre po gimnaziji za domačega učitelja na grad Slemenice. Tu živi graščak z ženo, trindvajsetletno hčerko Manico in devetletnim sinom Balčkom. Tu je tudi študirani stric Dolef.

V vasi Obrhek spozna Kvas nekaj vaških mož, med njimi desetega brata Martina Spaka, posebneža Krjavlja, bližnjega graščaka Piškáva in njegovega sina Marijana.

Kvas se zagleda v Manico in ta ga je pripravljena čakati, da konča študij. Ta ljubezen silno potare Marijana, ker si je obetal Manico za ženo.

Po lovu, ki ga je pripravil graščak, v gozdu Marijan od Lovreta zahteva, da zgine s Slemenic. Ko Lovre odide, se pred Marijanom prikaže deseti brat. Med njima pride do pretepa: deseti brat po nerodnosti sproži Marijanovo puško proti sebi, a z zadnjo silo še razbije s koplom Marijanu lobanjo. Mimo pride stric Dolef in takoj obvesti o dogodku na Polesku.

ljaj, tipal, kako bije žila in koliko ima glava vročine, je sama sebi pritegnila, da ima vendar še nekaj očetovskega srca, dá, več srca kot njen mož, ki se še jokati noče, kadar ona veka. Ko bi le še za njegovo dušico malo skrbel in ga dal prevideti, pa bi človek htel zanj moliti kakšen očenaš, je mislila.

Večkrat jo je obhajala skušnjava, da bi šla kar sama natihoma po fajmoštra, da bi ranjenca vsaj spovedal, a se je bala, da bi zaradi svoje nepokorščine ne zgubila službe, zato je naredila jokaje obljubo, da bo pri prvi spovedi povedala kot glavni greh opuščenje svoje svete dolžnosti.

ŠESTNAJSTO POGlavJE

Bolan leži, milo ječi.

Narodna pesem

Stric Dolef je koj potem, ko je zapustil Polesek, začutil vsakdanjo potrebo, da bi ne bilo namreč napačno malo zaspati. In ker mož ni bil vaju sv-

jemu telesu odrekati, kar mu je lahko privoščil, se je ulegel doma pod lopo na voz in je spal vse jutro do trdega dne. Tako ni utegnil Slemeničanom zgo-daj praviti, kaj je danes to noč skusil in videl.

Lovre je bil vstal zarana in je po svoji navadi sedel na klopi pod grajskim orehom. Včerajšnjih skrbi mu ni bilo mar, tako da se je prav z vese-ljem in pridom pečal s svojo knjigo.

Zdajci je zaslišal krevsanje nerodne stopinje po peščenem potu proti gradu in, obrnivši se, je videl znano podobo Krjavlja, ki je sopihal naravnost pro-ti njemu.

„Ali ste vi tisti, ki zna učiti gosposke otroke in ki ga kregajo za Kvasa?“ vpraša Krjavelj, ustopiv-ši se predenj.

„Jaz sem tisti, ki ga imate v mislih,“ odgovori Lovre in se zasmee.

To pa Krjavlju ni bilo pogodu in je dejal: „Slišite me, vi, zakaj se mi rigate in smejete? Jaz sem bil na vojski, na morskoi vojski, pa se mi niso smejali, to vam povem! In pri fajmoštru sem bil, pa se mi niso smejali, glejte! Samo enkrat so se mi smejali, pa so bili še tačas bolj neumen mož kot jaz, če-ravno znajo točo ustaviti. To je bilo tačas — da boste tudi vi vedeli to reč in se je naučili — tačas, ko smo hodili za velikonočno spoved na izpraše-vanje krščanskega nauka. Pa so gospod mislili, da me bodo prav ujeli, in me vprašajo: ‚Krjavelj, pravijo, ‚koliko je Bogov?‘ — ‚Nič več kot eden, pravim jaz. Kaj nisem dobro povedal?‘

„Prav dobro.“

„Nu,“ pripoveduje Krjavelj dalje, „potlej natlači-jo v nos malo tobaka in se obrišejo s tisto majoli-kasto ruto in me še vprašajo: ‚Krjavelj, pravijo, ‚kje pa je Bog?‘ — Jaz pravim: ‚Povsod.‘ — Oni me vprašajo: ‚Tedaj, pravijo, ‚če je povsod, ali je tudi v tvoji hiši?‘ — ‚Tudi, pravim. — ‚Ali je v tvojem hlevu?‘ — ‚Tudi.‘ — ‚Ali je v tvoji kleti?‘ vprašajo. Jaz pa pravim: ‚Gospod, ne bodite hudi name, v moji kleti ni Boga; nobenega Boga ne naj-dete v moji kleti, če ga tudi s prižgano trsko išče-te; in hudiča ne najdete v njej, čeprav primete v roko mrtvaške bukve.‘ — Tako sem jim bil pove-dal in so šobo malo napeli in dejali: ‚Krjavelj, pravijo, ‚Krajvelj, zakaj ni Boga v tvoji kleti? Po-prej si prav povedal, da je povsod, zakaj bi ga ne bilo v tvoji kleti?‘ — Jaz pravim: ‚Zato ni Boga v moji kleti, ker nobene nimam.‘ — Tačas so se mi smejali.“

„Zato, ker si jim dobro povedal.“

„Kajneda? Pa skoraj bi bil pozabil, da me je po vas poslal deseti brat Martinek,“ pravi Krjavelj.

„Kaj bi mi pa rad?“ vpraša Lovre.

„Veste, kaj bo najbrž? Martinek je zbolel, leži,

pri kraju je kot buča v zelniku, peté bo stegnil. Testament mu boste napisali, menim!“

Ker je Krjavelj pravil to čudno novico tako malo-marno, kakor bi jo bilo slišati vsako uro, mu ni Kvas sprva verjel. A Krjavlja je to zopet ujezilo in se je rotil pri svoji materi in svoji morski vojaščini, da govori resnico. Tudi je bilo vse Kvasovo odpo-vedovanje, da ne more in ne utegne od doma, da naj poišče koga drugega, zastonj, kajti Krjavelj je dejal, da ne sme o Martinkovi boleznii nič povedati živi duši razen njemu.

Do ure, ob kateri se je slemeniška družina spravljala k zajtrku, je bilo še precej časa in pot do Krjavljeve kočé ne ravno dolga. Zato se je na-posled Kvas napatil s svojim tovarišem proti Obrh-ku.

„Veste, kaj vam pravim,“ je medpotoma dejal Krjavelj, „jaz sem mož. To so vedeli in vedó tudi po svetu. Zakaj sem bil pa pomorski vojščak? To vas vprašam. Stara ciganka, Bog ji daj špeha in masla, je bila pri meni že pred dolgo leti in mi je povedala za tako srečo, da bom, preden pride v deželo sveti božič, nekaj podedoval. Menda je

imela v mislih letošnji božič. Kaj menite vi, ki ste učen fant, kakor so se o vas menili pri Obrščaku, ali bi se ne dalo narediti tako, da bi dobil jaz za desetim bratom kako stvarco? On ima nekaj srebrnih kebrov, vi boste pa pisali testament, če jaz prav mislim. Postavite v pisanje take besede in pokrižajte jih, da bom jaz tudi kaj dobil! Posebno bi rad tiste čevlje, ki jih ima; saj vidite, da bom na zimo bos. In pri Obrščaku sem naredil trinajst krajcarjev dolga, te bi rad plačal, zakaj če nesem

„Vi boste pisali Martinkov testament,“ je rekel Krjavelj Lovretu. „Postavite v pisanje take besede, da bom jaz tudi kaj dobil!“

dolg na oni svet, ko bi se primerilo, da bi umrl, ne bom dosegel večnega zveličanja. Pa še eno ko zo bi si tudi rad kupil, ko bi imel denar. In kamižolo imam raztrgano, glejte, komolec mi jo je preril. Brzetov Tonek ima pa eno naprodaj. Kaj, ko bi se dobilo kaj denarja? Naredite vi sedaj testament, saj ne maram ravno zastonj, nekaj krajcarjev bi vam htel vreči za molk in poštenje. Nekaj bo, vem da, rekel Martinek sam vpisati, če ga opomnite, nekaj pa sami priznamovajte!“

„Kaj meniš, da bi bilo prav, ko bi se tako naredilo?“

„Oj, kako ste neumni! Tako govorite, da ni ne za na ramo ne za na voz; prav tako mislite in govorite, kakor bi po temi hodil in sence iskal. Le poslušajte me: jaz imam dve kozi, eno mlado, eno staro — Dimko in Marogo. Če Marogi pokladam, ji dam mrve in slame, kajne? Nu, če ona zboli in umrje — sveti Luka, volovske podobe jo varuj! — kaj bo v jaslih pustila in komu? Seno bo pustila in slamo, kajne? Pa komu? Meni ne, ki sem ji ga dal in ki sem njen gospodar, zakaj jaz tega ne jem; ampak Dimki bo pustila, ki stoji ž njo privezana pri enih klinih. Ali ne bo tako, ka-li? Kaj pravite?“

„To bo morda vse tako, Krjavelj. Ti že umeš, kakšne so kozje postave, jaz ne. A povej mi najprvo to, kaj je desetemu bratu, kakšno bolezen ima!“ pravi Lovre.

„Nič, zdaj govoriva o tem, koliko mi boste zagnovali v Martinkov testament! Saj vem, da znate, če le hočete; zakaj ljudje tako govoré, da ste študirali črno šolo in znate še hudobo zagovarjati. Zastonj ne bo, če mi dobro storite. Ali bom

dal kdaj za žganje, da ga bova pila, ali vam bom prinesel za večerjo tri tolste polhe — še ne veste, kako so kuhani v krompirju, dobri in užitni — ali pa bom prinesel v grad poln svinjski pisker smolnjaka za mazanje kol, dobrega, oljnatega, da se bo vlekel od kuhalnice ko dežni curek.“

„Le tiho bodi, Krjavelj, vsega tega ne boš nosil.“

„Kaj?“ se zadere možakar. „Kaj misli kdo, da ne morem ali da lažem? Vse, kar jaz rečem, je tako res, kakor bi pribil in privezal s klinom in s trto. Le stojte, da vam nekaj povem, pótlej boste spoznali, če sem resničen mož jaz ali je kdo drug.“

„Že vem, da si pravi mož, le povej, kar sem te vprašal, kakšno bolezen ima Martinek,“ pravi Lovre.

„Čakajte no, saj ne gori voda in nihče se ni obesil, to moram povedati, kar sem začel. Jaz sem resničen mož. Na svete Lucije dan so Hrvatje gnali prašiče — ono leto je bilo, ko se je Izvirnikova češnja podrla, votla je bila in suha in stara kakor naša vas. Pa so jih gnali po poti in topli po ščetinah in grd kosorep črn pes jim je poganjal. Tisti kosorepi pes poganja, laja in leta okoli tistih prašičev kakor sama božjast. Jaz pa gledam in ogledujem tisto živo žival. Kar ti jo ubere en prašič od krdela čez njive in dirja gor za mojo hišo in proti hosti. Jaz ves vesel mislim: Bog ti daj zdravje, prasè, ti boš ubežalo v hosto. Hrvatje, bogme, te bodo pustili in jaz te bom našel in jedel. A tisti pes kosorepec leti za prašičem in ga grozno grize in ustavlja. Bil je že klek, kmalu ga prižene nazaj, pa bil je ves krvav in raztrgan od pasjih zob. Ko-maj je hodil. Jaz stopim in pravim Hrvatom: ‚Možje, pravim, ‚vi svinjski prekupčevavci,‘ pravim, ‚ta žival bo crknila, preden pridete na semenj, in bo! Dajte jo meni za božji dar! Srečo boste imeli,‘ pravim, ‚kamor boste prišli.‘ Pa mi ga niso hoteli dati, kar me popade jeza in jim pravim: ‚Šleve hrvaške, skoporiti, šemeži, svinje ženete gor, svinje boste gnali dol, prodali ne boste nič, zato ker ste nevoščljivi!‘ In kaj se je zgodilo? Jaz sem tisti večer molil na čast sv. Lucije in ona je Hrvatom tako naredila, da sem jaz govoril resnico. Prekupčevavci niso na semnju skoraj nič prodali. Drugi dan sem videl, da so gnali nazaj več ko tri polovice tistih prašičev.“

„Ali bi tudi zdaj prosil sv. Lucijo, da bi meni škodo naredila?“

„Nemara da bi jo hotel poprositi. Ona me ima rada, to sem videl že tačas pri tistih prašičih.“

„Te molitve te bom odrešil, zakaj nobenega te-

Na gorah blizu
SV. VIŠARIJ.

stamenta ne bom delal, čeprav je Martinek res bolan, kakor praviš," pravi Lovre.

To je Krjavlju upanje malo potrlo. Po svoji najboljši moči si je prizadeval Kvasa prepričati, da ne bi bilo napačno ne na to ne na ono stran, ko bi se napravilo kaj takega, kar je on želel. Ko je pa videl, da mu noče ničesar obljubiti, je obmolknil in se jezno držal.

Tako sta prišla do Krjavljeve hiše, ki jo hočemo bravcu postaviti natančneje pred oči, nekaj zaradi tega, ker je takih človeških stanovanj po Slovenskem že poredko najti, nekaj pa, ker smo te vere, da se je naš Krjavelj kljub vsem svojim slabostim in pomanjkljivostim vsaj kateremu izmed bravcev toliko prikupil, da bo potrpežljivo bral, kje in v kakšnem je stanoval.

Krjavljeva hiša je njegovo lastno delo. Tedaj ji ne moremo zameriti, če ni stavljena po nobenem pravilu. Ko se je bil ta mož za trdno namenil zase napraviti stanovanje, se ni najprvo usedel in mislil, kakšen črtež bi si naredil, po katerem bi potlej skladal, temveč je v zemljo vgozdil štiri stebre pokončnike, prevezal te s prečnjaki, na vsakem koncu vdelal brano in vrh vsega obesil sleme. Vse to je delal, ne da bi vedel, kaj bo iz tega postalo, ali hlev ali hiša ali oboje. Kakor vsakdo, ki dela dom,

je želel Krjavelj, da bi hitro izdelal, pa tudi je hotel, da bi bilo dobro. Za lepoto mu že ni bilo toliko, več za gorkoto.

Začel je med tramovi pokončnjaki zidati, ali bolj prav, prostor zadelovati. Pa dasi se je ilovnati zid od tal precej hitro vzdigoval, se mu je vendar zdelo vse to predolgo, zato je naložil v zid panjev, golf, okornih skal in vsega. Zato še zdaj, ko Krjavlja ni več, stene niso gladke.

Streha je bila sicer le ena, a mnogovrstna, kajti Krjavelj je pokrtil nekoliko s slamo, nekoliko z mahom, nekoliko z deskami ali s pezdijem, po vrhu pa je imel naloženo kamenje in stara kolesna platišča, da mu ne bi sapa strehe trgala.

Ker ni bil Krjavelj v zemljo postavil nobene kamenite vloge, se je njegova hiša bila tako povescila na zahodno stran svetá, da je Lovre, stopivši skozi duri, malo pomislil, ali je človek tu življenja gotov ali ne.

Še bolj čudno je bilo to stanovanje od znotraj, kajti tukaj je bilo vse v enem: hlev, izba, kuhinjska shramba in klet. V enem kotu sta bili privezani dve kozi, v drugem je bilo natovorjenih dokaj črnih piskrov krompirja, koškov za smolo in druge ropotije. Tam v poslednjem kotu pa je ležal na slami Martinek Spak.

SEDEMNAJSTO POGlavJE

*Tja v kamro, tja v kamro
že sije prebeli dan,
pomenek, pogovor
še ni dokončan.*

Narodna pesem

Ko je deseti brat začutil, da je stopil Krjavelj s Kvasom v hišo, se je obrnil od stene. Videlo se je, da mu dela vsako gibanje veliko težave in bolečine.

Lovre je obstrmel, ko je videl, kako zelo se je Martinek od sinoči spremenil. Z rjavega lica je bila kri izginila in po obrazu ni bilo vseh tistih značajnih prog.

„Ali ste prišli? Prav je, da ste prišli. Krjavelj, primakni gospodu tisti panj, naj se usede!“ pravi deseti brat.

DVOR pri Polhovem Gradcu je znan po „cesarski“ ali „grofovski“ cerkvi, eni najlepših gotskih cerkvá v Sloveniji.

Lovre je zapazil, da se Martinku ni spremenil samo način govorjenja sploh — poprej ga je tikal kakor skoro vse ljudi —, temveč tudi glas.

„Krijavelj, pojdi ven, midva imava svoje pomeneke!“ pravi Martin dalje.

Dasi ne posebno rad, se je hišni gospodar Krjavelj vendar pobral iz hiše, poprej pa je pol skrivaj pomežiknil Kvasu in dejal: „Kaj nisem pravil, da bo testament?“

„Martin,“ reče Lovre, „vidim, da si zelo bolan. Pošlji po zdravnika! Če ti kaj manjka, nič ne skrbi, se bo že dobilo! Zdravje je draga reč, pa nikdar predraga.“

„Za take ljudi, kot ste vi, zame ne! Meni noben zdravnik ne pomaga. Moje ure so se stekle.“

„Takšnih misli ne smeš imeti! Nisi si dal sam življenja, tedaj nisi svoj gospodar in ne veš, dokle ti je živeti. Kajne da privoliš, da pošljem po Vencija? Na Slemenicah je zdaj, koj bo tukaj,“ pravi Lovre.

„Če povem, da imam v sebi svinec, mislim, da boš tiho. Prosim, ne zameri, da te tikam in govorim kakor v dnevih svoje neumnosti. Jaz že vem, zakaj te tikam.“

„Svinec?“ je vprašal Lovre.

„Cel strel! Pa ne sprašuj dalje, odgovora ne boš dobil! Kar sem staknil, je zasluženo. Rad grem gor k svoji materi. Upam, da mi bo Bog milostljiv,“ pravi Martinek.

„Ali bi ti ne bilo v veliko tolažbo, ko bi poslal po duhovnika?“

„To bom že oskrbel,“ pravi Martinek. „Tebe bom pa nekaj drugega prosil. Veliko ljudi je, ki so me radi videli, in marsikoga sem imel tudi jaz rad, zaupal pa nisem nikomur. Tebe bi bil lahko sovražil zavoljo tvojega imena in rodu, ki me na nekoga spominja. Toda ko sem te prvič videl, sem te spoznal, da nisi podoben drugemu svetu, zlasti pa ne nekemu človeku, ki ti je v rodu, katerega sem pa jaz žive dni sovražil. Bog mi odpusti ta greh! Zato sem te imel rad in zato sem te prosil, da si prišel k meni zdaj, ko mi je treba človeka, katerega moram nekaj zaupati. Ali smem tebi?“

„Če ti morem jaz kaj storiti, ti z veseljem storim. Vendar če imaš povedati kaj posebnega, premisli, komu poveš! Jaz sem ti še skoro na pol tujec.“

„To ni res! Ti si eden od dveh, ki ni verjel, da sem jaz to, kar sem bil na videz. Eden je vedel, ti si pa slutil. Rad bi šel s sveta, da bi ostalo to med vama . . . Sezi tu v zglavje!“

Lovre seže v zglavje in dobi nekaj v ruto zavitih listin. Martinek se stegne in jih vzame v roke, nekoliko razvije, oko se mu zasveti in jih poljubi.

„Prijatelj, na širokem svetu je bila samo ena duša, ki me je ljubila, kakor bolj ne bi mogla, in to je bila — moja mati. Ona je pisala te črke. V sebi imajo smrt, zakaj nekega človeka lahko pogubé. In vendar jih je pisala ljubezen, ljubezen do sina!“

Pri teh besedah desetega brata je Lovre videl, da se mu je iz očesa utrnila solza.

„Ali tvoja mati še živi?“ vpraša Martinek.

„Še,“ odgovori Lovre.

„Kaj pa oče?“

„Tudi oče še živé.“

„Ali pa ti ljubiš tudi svojega očeta?“ pravi deseti brat. „Da, gotovo ga ljubiš. Srečen človek si, zakaj nobena reč človeka ne žge in ne peče bolj, kakor če ima očeta in ga mora sovražiti.“

„Martin, ti si zelo bolan. Nikar si ne kvari svojega zdravja še bolj s tem, da si domišljaš take reči!“ je dejal Lovre.

„Domišljaš? Vprašam te, prijatelj, ali si je treba domišljati, če je imel človek vse življenje take misli in skušnje. Ti boš dejal, da takega ni. Pa poglej ga, ki leži pred teboj, in boš videl takega človeka! . . . Zdi se mi, da sem ti povedal več, kakor sem bil namenjen. Tukaj vzemi to pisanje in nes ga na Polesek! Tam poišči starega gospodarja in mu daj vse to! Reci mu, da sem ga pred svojo smrtjo prosil, naj mi odpusti! Tam gori bom ž njo vred — tako mu povej! — prosil Boga, da mu bo tudi on odpustil. Pa zarotim te pri tvojem poštenju in pri ljubezni do matere, ki te je rodila in te s trudom, skrbjo in potrpljenjem odgojila, pomni, da ne pokažeš te reči živemu človeku razen njemu! Tudi sam je ne smeš pogledati!“

Lovre je že mislil šop spraviti, ko se je Martinek še v drugo stegnil in rekel: „Daj, še enkrat daj edini žalostni spomin moje matere! Kadar sem imel tole v roki, sem se spomnil nje, kako je na smrtni postelji z jokom in težkim srcem jemala od mene slovo. Tačas sem zaprisegel, da se bom maščeval. Da se nisem, se imam zahvaliti samo njej, njenemu dobremu srcu. Deseti brat bi bil lahko premožen mož, a ni mogel biti zaradi nje, ki je živela v revščini in nadlogi.“

Vse, kar je danes Lovre slišal in videl, vse to se mu je zdelo tako čudno in posebno, da ni mogel vsega razmotati. Pač ni že prej verjel, da bi bil Martinek v resnici deseti brat, z vsemi lastnostmi, ki mu jih je kot takemu ljudstvo prisojalo in ki si jih je sam tako dobro prisvajal. A poleg vsega tega ni nikdar mislil, da bi bil ta človek kaj več kakor bister in zvit, ki je znal nekaj iz stremušta ali pa iz posebnega veselja živeti oblastno in čudovito in varati lahkoverne ljudi. Dasi bi mu ta ali oni dogodek, kdajšnje Martinkove govorjenje in vedenje

lahko zbudilo misel, o kateri se je ta dan prepričal, vendar do tega ni prišel, bodisi da mu ni bilo mar ali pa da je imel dovolj preudarjati lastne reči.

Nehote se mu je tedaj zbudila človeštvu na splošno znana slabost zvedavosti in pozabivši, da je deseti brat bolan, je dejal: „Martinek, do danes te nisem natanko poznal. Iz tega pa, kar si govoril sedaj, posnemam, da si preživel drugačno življenje, kakor sem mislil. Po vsem tem te ne vprašam; že veš, zakaj si reč zakrival. Samo to bi rad vedel, ali je resnica, kar si prej dejal, da bi me

Vse, kar je Lovre danes slišal in videl, se mu je zdelo tako čudno.

namreč lahko zaradi mojega imena in rodu sovražil.“

„Ti si Kvas,“ odgovori Martinek, „Kvas se pa lahko spremeni v besedo Kaves. Ti si doma iz kraja, kjer je doma neki Kaves.“

„Na imenu in domu ni pač nič, Martinek!“

„Vem, da ne, prijatelj, vem, da ne. Če je človek pošten in dober, ostane pošten in vreden časti, naj ima lepo ali nelepo ime. Jaz ne sodim ljudi po imenu in po licu. Pa ljudje pravijo to, da na lesniki ne zraste jabolko.“

„Potemtakem ti je kdo iz moje rodovine storil kaj žalega?“

„Meni ne, meni ne!“ odgovori deseti brat ter postane naenkrat nekaj bolj resen.

Lovre je mislil, da mu njegovo vprašanje ni ljubo, zato je obmolnil.

Ko tudi Martinek ne reče nekaj trenutkov nobene besede, Kvas vstane in pravi: „To pisanje bom že izročil, kakor želiš; ne skrbi! Sicer pa bo prišel k tebi zdravnik, če dovoliš ali ne dovoliš.“

Martin je medtem gledal v okajeni leseni strop in ni poslušal, kaj pravi Lovre. Šele ko je ta mislil oditi, ga je nazaj poklical in dejal: „Usedi se nazaj na panj!“

Lovre se je domislil, da se ne utegne muditi, da ga bodo v gradu pogrešali, vendar se ni mogel izgovarjati. Nekaj mu je dejalo, naj ostane in ustreže možu, ki je imel zanj pač nekaj zanimivosti, dasi do današnjega dne ne več kot toliko, kakor mika vsak original mislečega človeka, ki hoče spoznavati čudno zmešnjavo tega sveta, v katerem je on sam en del, čeprav neznansko manjši, kakor si včasih v svojem egoizmu domišlja.

bo še

med nami po evropi

anglija

V Keighleyu smo praznovali *srebrno poroko* ge. Ivanke in g. Rudija Zajc. Prav srebrno so zapeli slavčki iz Rochdala pri maši in potem v dvorani: da srce zvesto kakor

Pri srebrni poroki v Keighleyu

zda, ostalo bode vekomaj. Zvesta in požrtvovalna ljubezen je vredna, da ji pojemo hvaležnost. Dragi Ivan-ki in Rudiju ponovno od srca privoščimo vsega božjega blagoslova.

V Donningtonu nas je junija meseca *zapustil* g. Slavko Ožbalt. Pred 83imi leti je pokojni Slavko zagledal luč sveta v Okonini pri Mozirju. Bistrega fanta so poslali v šole. Izučil se je za pilota in bil zrakoplovni kapetan v stari jugoslovanski vojski. Pokojni Slavko je bil pravi Izraelec, v katerem ni bilo zvijače; vedno pripravljen za pomoč, zvest in korajžen. Z bratom Jovom sta živela skupaj vsa povojna leta. Bratu Jovu privoščimo od srca vso božjo pomoč in tolažbo. Naš Slavko pa raziskuje sedaj druge višave, ožarjene z božjim mirom in veseljem.

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Po počitniškem odmoru smo 23. avgusta začeli spet z rednimi mašami. Obisk maš bi bil lahko boljši. Predvideno je, da bo šel izseljenski duhovnik drugo leto v poletju v pokoj; nastaja vprašanje, kako bo potem s slovensko kat. Misi-jo v Linzu in Salzburgu. Ali bodo slovenski škofje poslali koga iz domovine, ki bi ga nasledil, je vprašljivo. Največ vernikov je iz mariborske

Pri krstu Štefana Leeba v Linzu

škofije in bi zato morali v Mariboru poskrbeti za naslednika. Linški Slovenci bi morali prepričati škofa, da je duhovnik potreben.

Tudi v centru se spet zbiramo. Včasih nas je več, včasih manj. V kuhinji neutrudno kuha in peče klobase ga. Ana Duhanič. Kadar nje ni, pa to dela ga. Silva Joun, ki skrbi tudi za čiščenje prostorov in to za „božji lon“. Obema moramo biti hvaležni za to delo.

Ga. Sonja Traunmüller, roj. Lesjak, je 18. avgusta dobila sina Martina. Z njo se veselimo in želimo, da bi ga mati vzgojila v dobrega kristjana, kar v današnji razkristjani družbi ni tako lahko. Gotovo je pa dobra krščanska vzgoja najbogatejša dota, ki jo morejo starši dati otroku za življenje.

V nedeljo, 27. septembra, bomo

Brata Jovo in Slavko v Donningtonu. Prvi z leve je Slavko.

obhajali spet izseljensko nedeljo. Tudi letos se bomo zbrali v cerkvi sv. Antona v Neue Welt. Somaševanje izseljenskih duhovnikov bo vodil linški škof Aichern. Kako je slovesnost potekala, bomo poročali v naslednji številki Naše luči.

SALZBURŠKA

TENNECK — Avgusta maše v Tennecku ni bilo. Spet smo se zbrali na drugo nedeljo v septembru. Nedelja je bila zelo topla. Zato smo se po maši zbrali na trati za cerkvi-jo. Ga. Marija Trstenjak nas je povabila na kozarček vina. 8. septembra je namreč godovala. Želeli smo ji vse najboljše. Lepa ji hvala za povabilo.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, poleg Slovenskega doma.

Počitniški meseci, ko smo imeli v Domu čez 425 mladih gostov iz skoraj vseh kontinentov, največ pa seveda od doma, so za nami. Z novim delovnim in šolskim letom smo se s podvojeno silo lotili svojega dela, imeli med tem v svoji sredi sloven-

Pariški škof Frikart, prelat Čretnik in Père Lucquin.

Slovenski dan v Belgiji

Vijudno vabimo na Slovenski dan, ki bo v soboto, 10. oktobra 1987, v Kultureel Centrumu v Eisdenu, občina Maasmechelen.

Slovesnost se bo začela s službo božjo ob 16. uri.

Sledil bo kulturni program, pri katerem bodo sodelovali: naši najmlajši, Vesela mladina in Slomškov pevski zbor.

Kot gostje nas bodo razveselili Slovenska mladina iz Pariza ter hrvatska folklorna plesna skupina Vatroslav Lisinski iz Lièga.

Naj bo tudi letošnji Slovenski dan z Vašim sodelovanjem, sestre in bratje, manifestacija slovenske solidnosti in osveščeniosti.

Zelo Vam bomo hvaležni, če boste prišli točno ob napovedanem času, nekaj minut pred 16. uro.

Na veselo svidenje!

Odbor društva Slomšek

skega novomašnika in več misijonarjev, toda o tem več v naslednji številki.

MELUN (SEINE-ET-MARNE)

Skupna maša bo v nedeljo, 11. oktobra, ob devetih dopoldne v poljski cerkvi v Dammarie.

LYON

Slovenski duhovnik bo v Lyonu v dneh pred nedeljo 18. oktobra, ko bo popoldne ob štirih *skupna maša* na Fourvière.

Poletno srečanje v Chatillonu. — Slovenske študentke in študentje iz Slovenije in iz zamejstva so tudi letošnji julij obiskovali tečaj francoskega jezika na Katoliškem Inštitutu v Parizu. Med približno 1000 študen-

ti z vseh celin je bilo okrog 15 Slovencev. Večina je stanovala v Slovenskem domu v Chatillonu, kjer so se tako seznanili ne le s francoskim jezikom, marveč tudi s Slovenci, ki se vsako nedeljo zbirajo v Chatillonu. Velja poudariti, da so bila ta srečanja slovenskih študentk in študentov srečanja že z drugo in tretjo generacijo rojakov, ki živijo v okolici Pariza.

Na god sv. Ane so se slovenski študentje z veseljem odzvali povabilu svojih rojakov, da skupaj pripravijo kulturni večer po slovenski maši v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa. Kakor je pri bogoslužju sodelovala „Slovenija v malem“, tako so

Narodne noše se pripravljajo ...

Ivana in Štefan Weindorfer kot zlatoporočenca (Morigny, 26. 6. 1987)

se tudi na kulturnem programu predstavili skorajda vsi. Eni z organizacijo večera, drugi pa s samim nastopom.

Najprej so nastopili najmlajši iz okolice Pariza ob spremljavi citer in harmonike. Citre pa so spremljale tudi recital pesmi Jožeta Steguja, ki je bil prav gotovo mik večera. Iz pesmi je dihala slovenska zemlja, ki jo obdeluje Jože na Premu. Pesmi

Ghislaine Dallerac in Frédéric Colliore prihajata po poroki iz cerkve (Draevil, 27. 6. 1987)

so pokazale tudi pereč problem slovenskega podeželja, obenem pa zavest osveščenega kmeta, ki se zaveda, da je njegova alternativa v ustvarjalnosti, ki črpa iz korenin svojih prednikov. Pri recitiranju in deklamiranju Jožetovih pesmi so sodelovali tudi slovenski študentje, ki so nato skupno zapeli tri pesmi. Program je zaključil 14-letni Simon iz Pariza, ki je navdušil z lastno skladbo na klavirju.

Chatillonski Slovenci ne bi bili Slovenci, če ne bi po končanem kulturnem programu povabili vse prisotne na piknik in proslavili god štirih An, ki so se na dan svoje zavetnice dobro odrezale.

S. A./M. L.

Počitniški utrinki. — V vročih poletnih dneh nas je pot zanesla na Koroško. Povzpeli smo se na Uršljo goro in občudovali lepoto slovenskih gora. Pot je bila strma in naporena, toda ko smo bili na vrhu, smo se z zadoščenjem razgledovali. Pogled je segal čez Peco, domovino kralja Matjaža, na Pohorje, v Šaleško in Savinsko dolino, preko gore Oljke in še in še...

Na vrhu Uršlje gore stoji cerkev sv. Uršule, ki je ena najvišje stoječih cerkev v Sloveniji (1670 m). Cerkev je v zelo slabem stanju in jo sedaj obnavljajo. Vseeno pa smo imeli srečo, da smo z drugimi romarji skupaj bili na gori pri sv. maši, bil je namreč praznik Marijinega vnebovzetja.

Ko smo se vračali z Uršlje gore, smo mimogrede zašli tudi v Kotlje, kjer smo si ogledali Prežihovo rojst-

no hišo in muzej. Tako smo se po bližje seznanili z deželno, kjer je pisatelj Prežihov Voranc živel in pisal, med drugim tudi novelo „Samorastniki“, v kateri piše:

„Kakor se samorastnik zgrabi z okolico, tako se morate tudi vi... zgrabiti z življenjem. Kjer stojite, POŽENITE KORENINE.“

Pot nas je zanesla tudi v Sele, blizu Slovenjega Gradca, kjer počiva slovenski pisatelj duhovnik Ksaver Meško, v okrilju cerkve, ki je posvečena sv. Roku.

Upamo, da si bomo lahko prihodnje počitnice ogledali še kak drug del Slovenije in tako počasi spoznali vsak njen kraj in kotiček. Če boste pridni, vas bomo povabili.

Simon in Marko

PAS-DE-CALAIS IN NORD

Z božjo pomočjo začenjamo novo šolsko in novo leto verouka. Večja skupina se bo pripravila na zakrament sv. birme, zato bo letošnja priprava odločilna za vse življenje. Naj nam Mati božja, Sedež modrosti, izprosi potrebnih milosti in božji blagoslov. Verouk začenjamo na prvo sredo v oktobru ob 10. uri; za otroke v lilski škofiji pa vsako sredo popoldne. Vsako drugo soboto nauk za birmance, ki zaradi pouka v sredah ne morejo priti. Starši, pošiljajte redno svoje otroke tudi k verouku!

Izredno lepo je bilo v letošnjem Marijinem letu romanje 15. avgusta na Loreto. Mogočno je donela naša pesem v Marijini baziliki. Organistu, dirigentu in vsem pevcem iskrena hvala!

Najmlajši ob zaključku šole v Parizu (14. 6. 87)

Mesec oktober je posvečen rožnovenski Kraljici. Molimo vsaj desetko vsak dan za velike potrebe Cerkve in človeštva.

Po krstu so postali božji otroci: Justina Judita Korina Strizcewski; Matej Benedikt Jožef Bauduin; Fri-derik Mihael Tomio; Johan Roman Klavdij Muller; Linthia Mihaela Bonningre; Jerome Michalski; Morgan Miceli; Julijan Paskal Depoilly; Aleksis Žibret; Aurelijan Janez Luka Gerard Simon; Perine Dupont in Koralina Neža Avrora Szymanski. Naj jih Marija varuje in vodi! Srečnim staršem in botrom naše prisrčne čestitke!

Srečanje slovenske skupnosti pred kapelo sv. Jožefa z bogoslovci iz Slovenije dne 24. avgusta 1987.

odrasle osebe. Kdor se še želi pridružiti skupini je dobrodošel.

Tudi s celodnevniimi srečanjji smo ponovno pričeli. Prvo bo 20. septembra, nato 18. oktobra in 15. novembra. Kdor se želi udeležiti teh srečanj, naj se pravočasno javi in rezervira svoj prostor.

5. tradicionalno srečanje se je v sproščenem vzdušju odvijalo v Stiringu v protestantski dvorani, kjer je slovenska misija organizirala rekreativni popoldan. Zvrstilo se je čez 500 ljudi, tako Slovencev kot domačinov. Vsem, ki ste se trudili, da je ta dan bil uspešen, zares iskren Bog plačaj.

V spominu nam bo ostalo tudi srečanje s slovenskimi bogoslovci dne 24. avgusta, ko smo v sproščenem vzdušju na pločniku zapeli slovenske pesmi in se nato srečali v večernih urah okrog mize. Večerni

liturgiji je predsedoval msgr. Nace Čretnik, ki se je vrnil iz Avstrije in s tem povzdignil večerno slovesnost in apeliral na dejstvo, da so misijoni potrebni slovenskih duhovnikov, da pa izseljenci ne smejo biti izzeti iz pastoralnih načrtov in bodočnosti na škodo tujih narodov.

15. avgusta smo blagoslovili podobno Matere božje z Brezij, ki je v novem sprejemnem salonu, našo slovensko skupnost pa smo na ta dan izročili nebeški Materi Mariji.

5. tradicionalno srečanje Slovencev, ki ga je priredila slovenska misija v protestantski cerkvi v Stiring-Wendlu.

FREYMING-MERLEBACH

Končali so se počitniški dnevi in ponovno bomo skupno zaorali ledino v novo šolsko kakor tudi versko pastoralno leto. V našem katoliškem domu imamo od septembra dalje vsako soboto slovensko šolo od 14. do 16. ure za otroke, od 16. do 18. ure za mladince in vsak petek popoldan od 15. do 17. ure za

Zlatoporočenci Franc in Frančiška Gorisek ter Marija in Anton Lenič pred cerkvijo v Habsterdicku.

„Mami, oj mami...“ okrog 60 otrok poje svojim mamicam na materinsko nedeljo v Stuttgartu (10. 5. 87).

Moja želja da bi v bodočnosti ljudje, ki ču z misijo in njenim verskim ter kulturno-jezikovnim poslanstvom, ostali še naprej povezani v konstruktivnem dialogu, v medsebojnem zaupanju in iskanju sreče bližnjega, le tako bomo izpolnili svoje poslanstvo kot slovenski kristjani v tujini.

Vaš duhovnik Jože Kamin

nemčija

STUTTGART-okolica

Čestitke k mladim in k srebrnim porokam. — Že dolgo ni bilo toliko

Slovenski letošnji prvoobhajanci na področju Stuttgarta: Helena Lesjak, Erika Zavasnik, Klavdija Benko, Viktorija Venta, Irenca Strojan, Nataša Modic, Klavdija Gorše, Marijanca Malovrh, Andrej Arh, Tomaž Vardijan, Manuel Ribarski, Branko Zalokar in Julijan Škalonja.

veselja do porok kot v letošnjem poletju, saj smo praznovali 4 mlade in 2 srebrni poroki. Mlade poroke pričajo, da živimo že dve desetletji na Württemberškem in med 4 so se našli kar 3 narodnostno mešani pari. Kdo se je torej poročal in kje so šli pred oltar? V Stuttgartu sta se poročila Dušan Feguš in Marija Marín, oba po rodu iz Ptuja; v Esslingenu Gabrijela Markoč, rojena v Rogašovcih, in nemški rojak iz Esslingena Herbert Walter Schnirzer; v Plüderhausnu Andreja Komar, rojena v tem kraju (oče iz Mozirja, mati iz Celja), in domačin Gerd Kühner; v Knittlingenu Irma Kotnik, rojena v Esslingenu (oče iz Vitanja, mati iz Hinj) in nemški rojak Christoph Kurz.

Srebrno poročno slavje so praznovali zakonci Mihael Bajec in Frančiška, roj. Hrastnik, stanujoča v Giengenu, ter Horst Kraiss in Jožica roj. Podjavoršek, stanujoča v Tammu. Bajčev par je praznoval svojo srebrno poroko pri Ave Mariji v Deggingenu, Kraissov par pa v Bad

Urachu. Bajčevim staršem sta čestitala otroka Mihael in Andreja, Kraissovim pa otroci Gabrijela, Andreja, Aleksandra, Simone in Tomaž. Na obeh slavnih se je zbralo večje število sorodnikov in zncev kot kažeta tozadevni fotografiji v tej številki. Naše luči. — Tako mladim kot srebrnim parom naše iskrene čestitke.

Čestitke h krstom. — Krst družino pomladi. Tozadevno pomlad sta doživeli dve naši družini. V Sindelfingenu se je rodila v družini Borisa in Silve Marinko hčerka Romana, v Stuttgartu pa v družini Vlada in Slavice Pukšič hčerka Valentina. — Čestitamo!

Nova pesmarica Zapojmofantje. — Na Württemberškem je zaživelana nova pesmarica, ki smo jo že dolgo pogrešali. Nosi naslov Zapojmofantje in obsega 148 znanih in lahko pevnih ljudskih melodij. Lahko bi rekli, da so to pesmi fantov na vasi, ki so Slovencem nadvse priljubljene. Primerna žepna oblika v solidni vezavi bo omogočala, da bo ta pesmarica naša stalna spremljevalka. V uvodu beremo: „Pesem je utrip duše ob vsemogočih življenjskih priložnostih. Človek poje, kadar je vesel in kadar je žalosten, poje ob snidenju in poje ob slovesu, poje na ženitovanju

Zakonca Horst in Jožica Kraiss ob srebrni poroki v Bad Urachu na Württemberškem. Na desni sliki tri hčerke, na levi sin. Pri Kraissovih bodo tudi še mlade poroke!

in poje ob pogrebnih svečanstih, poje pod lipo in poje na vasi, v gozdu in na travniku, poje v gostilni in poje v cerkvi... Pesem je izliv duševnega razpoloženja in hkrati sprostitve duhovnega doživetja." Potem poudari založnik, kaj je do slej pomenila pesem nam izseljen- cem in pravi: „Povsod nas spremlja: na družinskih slavnih, ob prijateljskih snidenjih, na izletih in potova- njih, na množičnih prireditvah dru- žabnega in verskega značaja. Brez domače pesmi bi bilo naše življenje na tujem precej bolj revno...“ Pe- smarico je natisnila Mohorjeva tis- karna v Celovcu. Cena 7,— DM. Ro- jaki jo lahko naročijo pri Sloven- skem dušnopastirskem uradu v Stuttgartu.

Globoko sožalje. — Laznikovo družino iz Löpsingena smo že ne- kajkrat omenili v Naši luči. Petkrat smo ji čestitali h krstom in leta 1966 smo poslali čestitke k srebrne- mu slavu zakoncev Ladislava in Slavke. To pot pa moramo izreči družini naše globoko sožalje ob iz- gubi sina, oziroma brata Romana. Fant je v aprilu letos dopolnil 18. let starosti. Učil se je za poklic av- tomechanika. Bil je poln življenja in načrtov za bodočnost. Pa je pri- šlo vse drugače. V noči med 11. in 12. julijem se je z motorjem peljal iz Nördlingena proti domu, kamor ni več prispel. Motor ga je iz neznanih razlogov med vožnjo po ravnem po- nesel kraj cestišča. Pri tem je mladi voznik tako močno udaril z glavo ob cestni mejnik, da je njegovo živ- ljenje ugasnilo na kraju nesreče. Vest o nenadni smrti mladega fan- ta Romana se je hitro razširila po vsem naselju in pogreb na löpsin- škem pokopališču je pričal o tem, da je bil pokojni Roman priljubljen pri starih in mladih ljudeh svojega kraja. Žalostnim staršem, sestram in bratoma naše iskreno so- žalje. Njih srčno bolečino naj tolaži vera, da se je Roman le preselil v novi svet in tam čaka ponovnega snidenja.

V Stuttgartu je *umrla* rojakinja Silva Fras, roj. Garmuš, po rodu iz Slovenj Gradca, žena Petra Frasa in hčerke Brigitte. Tudi njeno življenje je prezgodaj usahnilo, saj se ji je iz-

teklo šele 37. leto življenja. Zadnji dve leti jo je mučilo rakovo obole- nje, da je morala ponovno na ope- racijo. Bolezen pa je prenašala ju- naško v upanju, da bo zdravniško prizadevanje močnejše od zahrbtne bolezni. Pomoči pa ni bilo več in Bogodar življenja jo je odpoklical iz naročja moža Petra, ko se je ravn- o mudil pri njej v bolnici. Ob veliki udeležbi sorodnikov in znancev so njeno truplo položili v blagoslovlje- no zemljo na pokopališču v Dravo- gradu. Na srečanje z Bogom je bila pripravljena, zato sedaj lahko priča- kuje zmagoslavnega vstajenja na dan, ki ga je določil Gospod. Naj počiva v miru. Možu Petru, hčerki Brigiti in vsem sorodnikom naše is- kreno sožalje.

OBERHAUSEN

Marijino leto je privabilo v cerkve- no življenje spet nekaj več živega zanimanja za ženo, ki jo je Bog iz- bral za mater svojega Sina. Za vso Čeркеv je bil prav gotovo eden os- rednjih dogodkov v preteklem me- secu Svetovni marijanski in mario- loški kongres, ki se je vršil od 11. do 20. sept. v enem najznamenitej- ših krajev marijanskega češčenja v Nemčiji: Kevelaerju. Malo mestece leži v severnem Porenju, prav blizu holandske meje. 13. sept. smo se tam zbrali v velikem številu tudi ka- toličani drugih narodnosti, da smo počastili Marijo. Slovenci iz dveh najsevernejših župnij na Nemškem

Pri srebrni poroki Mihaela in Fran- čiške Bajec pri Ave Mariji na Würt- temberškem se je zbralo veliko roja- kov.

smo povezali s tem srečanjem tudi svoje vsakoletno romanje na to Ma- rijino božjo pot. Bilo je nakaj manj slovenskega petja kot običajno, saj nismo mogli zahtevati, da bi bilo bogoslužje samo naše. Zapeli smo Marijine pesmi za spev med berili in med obhajilom. Na popoldan- skem „kulturnem mozaiku kristja- nov iz Evrope“ sta nas zastopala samo harmonikar Vojko Bregar in Martin Uršič s svojim basom. Vso prireditev je nekoliko motilo slabo vreme, tako da so mnogi predčasno odšli domov. Pohvala zato najbolj vztrajnim, ki so ostali do pete ure popoldne, ko smo se na zaključni pobožnosti posvetili Mariji in prejeli evharistični blagoslov.

Romarsko srečanje v Kevelaerju je med nami že tako zakoreninjeno, da se ga udeležujejo tudi mnogi Slovenci, ki sicer ne morejo redno prihajati k našim slovenskim ma- šam. Povezovalo je že nekdanj porur- ske slovenske skupnosti pred zad- njo in celo že pred prvo svetovno vojno. Še danes se nam tu redno pridružijo nekateri „stari“ Slovenci, tisti, ki so v onih časih kot otroci doživljali Kevelaer kot romarsko središče v Porurju naseljenih roja- kov. Kako bi si želeli te povezoval- ne vloge tudi za sedanjo generacijo

*Že po večletni izkušnji vidimo, da se Slovenci neizmerno veselimo ter udeležujemo naših prireditvev, predvsem pa Binkoštnih srečanj. Naj bo v katerem koli mestu, vedno prihajajo naši rojaki od blizu pa tudi od zelo oddaljenih krajev, saj nam je to srečanje postalo že tradicionalni cilj, pri čemer se vedno bolj združujemo kot zavedni in zvesti prijatelji. To je razvidno na teh slikah, na katerih vidite vedre in vesele obraze, saj je bila to leto v Kirchellenu (Botrop) nabito polna dvorana. Mnogo zahvale gre našim sodelavcem, ki so nam znali pripraviti tako okusne pri-
grizke. Predvsem prisrčna hvala našim organizatorjem teh srečanj, katerih si tudi v prihodnje želimo!*

slovenske mladine tukaj. Toda tozadevno se zdi, da so se časi (ljudje) spremenili. Mladih namreč v Kevelaerju ni bilo veliko. Tisti, ki so bili, pa so znanilci toliko večjega upanja, kajti v skupnosti se da doživljati in praznovati duha naroda, njegovo enkratnost in bogastvo. Brez teh doživetij pa mladi svojega izvora ne poznajo in ne morejo ceniti dovolj.

WINDEN

V maju je tu umrl Karl Jasbinschek, ki je prav do konca rad prebiral Našo luč. Zahrbtna bolezen ga je mučila tri leta in njegova smrt je

Pok. g. Karl Jasbinschek

zelo prizadela družino — bil je v 68. letu.

Rodil se je v Porurju kot sin slovenskih izseljencev. Zelo zgodaj je izgubil starše. Delal je po raznih krajih Nemčije in prišel tudi v Slovenijo, kjer se je potem poročil. Leta 1957 je z družino zapustil Slovenijo in se je najprej naselil v Kamp-Linfortu, kjer še živijo njegovi sorodniki. V začetku jim je šlo težko, a s trdim delom so si zgradili lep dom in otroci so preskrbljeni. Za njim žalujejo žena in trije otroci.

MÜNCHEN

Zaorali smo v ledino novega delovnega leta. Medtem ko smo se tudi med dopustom redno zbirali k našim mašam, čeprav v manjšem številu, je sredi septembra spet vzkliko življenje tudi na drugih področjih: otroci prihajajo k sobotnemu tečaju, pevski zbor se pridno vadi za več nastopov, župnijski svet se pogovarja o celoletnem delovnem načrtu, ministri spet prihajajo streč k mašam, mladinci so se zbrali k prvemu pogovoru, socialnemu uradu se delo množi...

O prvih obrisih vsega tega dela bomo pa lahko poročali prihodnjic.

nizozemska

V Brunssumu je v starosti 91 let mirno v Gospodu zaspala ga. Antonija Železnik. Njen prvi mož se je pisal Glinšek.

Slovenska katoliška skupnost na Nizozemskem rajnik Tončka dolguje mnogo. Njenega prvega moža, g. Glinška, poročevalec ni poznal. Pač pa je visoko cenil njenega drugega moža, g. Mihaela Železnika. Tončka in Mihael sta bila vzoren par, močna opora slovenski dejavnosti. Na njenem domu so Slovenci imeli svojo knjižnico, Dekliški krožek se je sestajal pri njih in slovenski duhovniki so pri Železnikovih imeli stalno zavetišče. Delovati za slovensko skupnost se jima je zdelo nekaj samo po sebi umevnega. Zaradi takih ljudi je slovenska skupnost na Nizozemskem vedno tako blestela in še blesti, čeprav se njih število nevarno manjša. V letih njene oslabelosti je naša skupnost Tončko precej pozabljala. Vendar še ni vse zamujeno. Svojo hvaležnost ji bomo izkazali predvsem s tem, če bomo tudi mi čim več sil posvetili našim skupnim idealom.

Zasluzno rojakinjo je na njeni zadnji zemeljski poti spremljala vsa naša skupnost s slovensko pesmijo in molitvijo.

Ranjka Antonija zapušča hčerki go. Štefko in go. Julijo ter sina g. Naceta Glinška v Argentini. Njim in družinam izrekamo krščansko sožalje.

Za Tončko pa velja naša pesem: "O srečni dom nad zvezdami!" ...

švedska

Slovenija je dobila misijonarko iz Švedske. — Na god Karmelske Matere božje, 16. julija, je Ljubljana dobila štiri redovnice iz reda misijonark ljubezni, ki ga je ustanovila mati Terezija iz Kalkute. Sestre so različnih narodnosti. Predstojnica, sestra Tarcilla, je doma iz Indije, sestra Mary Claudette iz Kenije, sestra Vjekoslava iz Gline na Hrvaškem, sestra Amada — Eva Christinene Moberg — pa je Švedinja, rojena v Stockholmu leta 1958.

Zanesljivo smemo reči, da je ona prva misijonarka, ki jo je Švedska dala Sloveniji. Misijonstvo sester matere Terezije je v službi najbolj ubogim med ubogimi. Pri slovesni maši, ki je bila ob otvoritvi njihove hiše na Ježici v Ljubljani, je nadškof Šuštar dejal, da bo njihovo nesebično služenje „zgovorna spodbuda in vest“ tako za našo Cerkev kot za našo družbo. Slovesnosti se je udeležil tudi slovenski duhovnik iz Švedske in sestra Amada je bila vesela, ker je imela že na dan prihoda v Ljubljano priložnost, da se je po daljšem času zopet enkrat lahko pogovarjala v materinščini. Povedala je, da jo Slovenija s svojimi gozdovi in rekami spominja na Švedsko. Omenila je lepote svojega rodnega Stockholma, po katerih ji je večkrat dolgčas. Mladost je preživela v Eriksdalu na Södermalmu. Ker je delala pri neki švedski ustanovi za razvoj kmetijstva v tretjem svetu, jo je pot zanesla tudi v Indijo. V Kalkuti se je srečala z misijonarkami ljubezni, se počasi ogrela

za njihove ideale in stopila v njihov red. Zadnja leta je preživela v Rimu. Med delom in molitvijo pogosto misli na svojo domovino. Svojim rojakom želi zdrave vernosti in globljega spoznanja vsega božjega. Da, misijoni so nekaj lepega. Njeno in naše poslanstvo je to. Po njem se medsebojno bogatimo: sestra Amada Slovenijo, mi pa Švedsko, če bomo uresničili le del tega, na kar ona s svojimi molitvami kliče božjega blagoslova.

GÖTEBORG

Göteborška župnija je trenutno brez organista. Pri slovenski maši na prvo septembrsko nedeljo smo ga močno pogrešali.

Zadnja štiri leta nam je igral študent glasbene akademije George Keczan. Čeprav je Madžar po rodu, mu slovenske pesmi niso delale težav, še zapel je, če je bilo potrebno. Posebej smo mu hvaležni, ker je bil vedno tako zanesljiv in točen. Zaradi redne zaposlitve odhaja iz Göteborga. Spomladi je diplomiral, konec avgusta pa se je poročil. Z ženo Birgito, ki je tudi organistka, sta dobila službo v Malmbergetu, severno od tečajnika. Številnim čestitkam, ki sta jih bila deležna ob slo-

Rozvita, r. Zorman, in Marco Möllerström iz Göteborga na njun poročni dan 13. junija (omenjena v septembrski Naši luči).

vesni ekumenski poroki, se pridružuje tudi slovensko oltarno občestvo iz Göteborga. Želimo jima obilje božjega blagoslova na skupni življenjski poti in naj se nikar preveč ne ustrašita dolžine polarne noči, saj ju v bližini Kirune poleti čaka skoraj mesec dni polnočnega sonca.

švica

POČITNIŠKO SREČANJE NA SVETI GORI

Že pred odhodom na počitnice je bilo v mesečnem „Kažipotu“ najavljeno tradicionalno srečanje nekdanj in sedaj živečih Slovencev v Švici. Vsako leto naj bi se zbrali v domovini v eni izmed Marijinih božjepotnih cerkva. Za letošnje počitnice smo se odločili za Sveto goro nad Solkanom pri Novi Gorici na že vpeljano zadnjo soboto v juliju.

Okrog desete ure so začela prihajati vozila s švicarskimi registracijami iz različnih kantonov in kmalu smo imeli skoraj iz vseh krajev, kjer se Slovenci v Švici zbiramo pri božji službi, predstavnike, pravzaprav miniaturo slov. misije. Pridružili so se nam tudi rojaki in sorodniki, ki živijo v domovini, kakor tudi tisti, ki so nekdanj živeli v Švici, a so se vrnili domov.

Koprski škof Metod, ki nas je lani razveselil s svojim prihodom v Einsiedeln, se je rad odzval povabilu in prišel tokrat na Sv. goro kot glavni voditelj mašnega bogoslužja. Z njim sta somaševala p. Damijan in p. Angel Kralj, ki ga večina pozna iz časa njegovega nekdanjega dušnega pastirovanja med nami.

V pridigi, ki je bila sicer preprosta, da jo je mogel razumeti prav vsak, a dovolj zahtevna za vsakega, ki jo bo skušal uresničevati, nas je škof spodbujal na dve temeljni dejavnosti, po katerih se spozna iskrenost naše vernosti. Najprej je poudarjal potrebnost vsakdanje družinske molitve. Brez te je nemogoče preiti k drugi, ki je prav tako neobhodna, a to je služenje drug

Škof in godec, to pač res ni vsakdanja stvar, a Metod in Herman sta prav prikladen par.

drugemu. Spodbujal nas je na kraju, kjer se — kot je rekel škof — morda med vsemi božjepotnimi cerkvami na Slovenskem, posvečenimi Materi božji, največ in najbolj spokorno moli. Ljudje so pridno sodelovali s petjem, ki ga je na orgle spremljal svetogorskim romarjem dobro znani brat Rudi. Po maši nam je predstojnik frančiškanske skupnosti, ki oskrbuje to Marijino svetišče, na kratko orisal zgodovino te cerkve.

Po maši smo, zbrani zunaj cerkve, ob potrebnem okrepčilu, pesmi in pogovoru uživali lepo popoldne. Za dobro voljo sta skrbela tudi kar dva

Udeleženci na Sveti gori

harmonikarja. Kmalu po kosilu je prišel še škof Metod in verjetno ni nobenega prezrl, ko je hotel z vsakim spregovoriti vsaj nekaj besed, in vsakemu je znal posvetiti nekaj trenutkov pozornosti. Tako nam je dal zgled, kako se v pridigi izražena misel služenja uresničuje. Pogovor je vedno znova prepletala pesem, kjer so imeli vodilno vlogo pevci mešanega zbora iz Züricha. Petju so se radi pridružili vsi, kadar je prišla na vrsto pesem, ki poleg običajnega posluha ni zahtevala kake posebne pevske izurjenosti.

slovinci ob meji

KOROŠKA

V Bistrici na Zilji je Krščanska kulturna zveza priredila družinsko petje. 10 družin iz vse Koroške in ena iz Štajerske je s petjem razveselilo poslušavce. — V Ločah so praznovali 30-letnico župnikovanja Jakoba Škofiča, ki je tja prišel iz Galicije leta 1957. — V Modestovem domu v Celovcu so priredili od 21. do 28. avgusta teden slikarjev. Udeležili so se ga slikarji iz Koroške, iz Sloveni-

Škoda, da nam ni uspelo, kot je bilo prvotno načrtovano, da bi se po maši zbrali k skupnemu kosilu v nekem gostišču. No, pa je bilo tudi tako srečanje res prisrčno in gotovo je vsak odšel s Svete gore z lepimi spomini in morda z vsaj majhnim sklepom, da se bo tudi prihodnje leto skušal pridružiti počitniškemu srečanju, kjerkoli pač že bo. Lepo in prav bi bilo, da bi se ta srečanja razvila v pravo tradicijo, saj to prav gotovo mnogo prispeva k močnejši povezanosti med nami. To pa še kako potrebujemo!

je, pa tudi iz Kanade (Božo Kramolc, sin skladatelja Luka Kramolca). — Liga slov. Amerikancev je pripravila študijski tečaj mladih iz ZDA in Kanade, ki se vršil v Modestovem domu v Celovcu. Tečaj je bil zaključen 10. avgusta z zaključno akademijo. Med tečajem so obiskali tudi Slovenijo in Tržaško. — Krščanska kulturna zveza in Mladinski center na Rebrci sta od 3. do 8. avgusta priredila teden mladih umetnikov. Udeležilo se ga je 67 otrok, ki so jih vodili priznani umetniki. — Slovensko prosvetno društvo Vinko Poljanec je 18. avgusta priredilo v Škocjanu koncertni večer. Ocenó tega koncerta je izrazil neki Nemeč: „Razumel sicer nisem nič, a bilo je krasno“. — Nad 600 poslušavcev se je udeležilo v Dobri vasi koncerta Slovenskega okteta iz Ljubljane. — V Svatnah pri Št. Jakobu so spet igrali dr. Sketovo Miklovo Zalo. Prof. Messner jo je predelal, pomaknil bolj na levo. Režiser in glavni igravci so bili iz Ljubljane. Nekateri so bili s predstavami zadovoljni, domačini, ki jim je Zala svetinja, pa zelo razdraženi in razočarani. Kritike o predelani Miklovi Zali gredo zelo narazen.

GORIŠKA

Obmejni prehod v Rožni dolini so na jugoslovanski strani prenovili. Sedaj vodijo štirje razširjeni pasovi preko meje v Gorico. — Z obljubljenó žičnico do poletja na Sv. Višarje ni bilo nič. Verjetno bo začela obratovati pozimi za smučarje. — Slovenci v Italiji so pripravili od 21. do

23. avgusta študentovski seminar na Sv. Višarjah. Predavali so dr. Oskar Simčič iz Gorice, Ivo Jevnikar iz Trsta in Ferruccio Clavara iz Beneške Slovenije. — V dolini Žirovnice, med Idrijo in Žirni, je v juliju 14 dni taborilo 80 skavtov in skavtinj iz Gorice. — Na goriškem pokopališču so 11. avgusta pokopali duhovnika in pesnika Štefana Tonklija. Roka je bil v Breginjskem Kotu leta 1908, v duhovnika posvečen 1931. Kaplanoval in župnikoval je po več goriških župnijah, tudi v Doberdobi, na Grahovem. Leta 1948 se je izselil v Argentino, kjer je živel 15 let. 1963 je postal župnik v Mavhijah. Leta 1975 je stopil v pokoj in prevzel mesto hišnega duhovnika pri šolskih sestrah v Zavodu sv. Družine v Gorici. Pokopal ga je škofov vikar dr. Simčič. — Na Stari gorici pri Čedadu je bil letošnji študijski tečaj zamejskih in izseljenjskih duhovnikov od 17. do 19. avgusta. Okrog 70 duhovnikov je prišlo na tečaj, ki je bil po predavanjih zelo zanimiv. Škoda, da je bilo na tečaju premalo mladih duhovnikov. — Pevski zbor Rupa-Peč je organiziral izlet v Toskano. Obiskali so Sieno, Firenze in San Gimignano.

TRZAŠKA

V bolnišnici na Katinari je 11. julija umrl gradbeni inženir Milan Sosič. On je gradil dom šolskih sester pri sv. Ivanu, cerkev pri sv. Ani v Trstu, Marijine domove pri sv. Ivanu, v Rolanu in v ulici Risorta v Trstu, Slomškovo dom v Bazovici in Finžgarjev dom na Opčinah. Bil je gonilna sila pri Oopenski hranilnici in zgradil tudi njene prostore. Bil je zaveden kristjan in Slovenec. — Oopenski zbor Sv. Jernej je v juliju tudi obiskal Toskano. Obiskali so Sieno, San Gimignano, Volterro in Piso. — Za Veliki Šmaren je bil na Repentabru Marijin romarski shod. V nedeljo, 16. avg., so pa praznovali farnega patrona sv. Roka. — Prav pred praznikom farne zavetnice sv. Marije Magdalene so zaključili na Bournici z deli pri obnovi farne dvorane. Dvorano so odprli ob kulturnem in zabavnem programu. — Repentabrski mladinski zbor Zvonček, ženski zbor Repentabor in ansam-

bel Burja so bili na obisku pri Slovincih v Parizu. Oblikovali so jim nedeljsko mašo v Chatillonu. Po maši je bil koncert in nato zabava s slovenskimi Parižani. — V provinicialni hiši šolskih sester v Trstu so 30. avgusta obhajale štiri sestre 50 let, odkar so napravile redovne obljube. Maševal je tržaški škof Bellomi.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA

Po vseh naselbinah, kjer živi več Slovencev v New South Walesu, je sydneyška slov. kat. Misija pripravila v juliju in v avgustu tridnevnic, ki jih je vodil salezijanski duhovnik Žerjav. Namen tridnevnic je bil, rojake vpeljati v Marijino leto. — V ponedeljek, 3. avgusta, je obiskal Slovence v Merrylandsu (Sydney) tržaški škof Bellomi. Kljub delovnemu dnevu so rojaki prišli k škofovi maši in poslušali njegovo slovensko pridigo, saj jih je več iz nekdanje tržaške škofije. — Slov. kat. Misija v Kewu (Melbourne) je na prvo julijsko nedeljo obhajala god svojih patronov: sv. Cirila in Metoda. Tridnevnic in slovesno mašo je imel g. Mirko Žerjav, ki je tiste dni prišel na obisk v Avstralijo. Ob proščenju so verniki darovali skoraj 4711 dolarjev, ki jih je p. Bazilij namenil skladu za dom ostarelih, za katerega so malo prej dobili uradno dovoljenje. — V zadnjem času so v farni dvorani marsikaj izboljšali. Shramba je dobila nov pod, kuhinja nov štedilnik in grevec za toplo vodo, novo omaro. Rojaki so z delom priskočili na pomoč. — Tržaški škof Bellomi je 18. julija obiskal slovensko Misijo v Kewu. Zvečer je maševal in slovensko pridigal. Po maši je ostal pri ljudeh in se z njimi razgovarjal. Tudi v Kewu je dosti nekdanjih Tržačanov, ki so bili veseli, da so imeli možnost spoznati škofa, ki je pokazal, da ima Slovence

rad. — V farni dvorani v Kewu so sydneyški rojaki gostovali z veselo igro Poslednji mož. — V Baragovem domu v Kewu so obnovili streho. Stroške so krili iz zapuščine Avstralke ge. Eileen Cody, ki je namenila 20.000 dolarjev Baragovemu domu. — Na tretjo julijsko nedeljo so imeli adelajdski Slovenci v gosteh g. Žerjava, ki je rojakom dal najprej kar je božjega. Po maši so šli v cerkveno lopo, kjer jim je pokazal svoje rokohitrške sposobnosti.

ARGENTINA

Po vseh slovenskih naseljih v Argentini so se zadnje dni v juniju spomnili žrtev komunistične revolucije na Slovenskem. Po mašah so bile spominske proslave. — V Mendoza je imelo Društvo Slovencev 28. junija občni zbor. Za predsednika je bil izvoljen Maks Ovcjak. — V Slovenski vasi v Buenos Airesu so 26. julija obhajali 35-letnico Hladnikovega doma z mašo, slavnostnim kosilom in kulturno prireditvijo. — V Slovenski vasi v Lanusu so otroci slovenske šole pod vodstvom Cirila Jana zaigrali Kunčičevo igro Triglavska roža. — V Buenos Airesu so ustanovili Slovenski zgodovinski muzej. Iščejo predvsem gradivo iz časov med letom 1941 do 1949. Sedež muzeja bo v Rožmanovem domu. — V Našem domu v San Justu so imeli več prireditev: najprej narodno politični informativni sestanek, ki je navzoče poučil o delovanju Slovenske ljudske stranke na tujem, potem očetovski dan in družinsko družabno srečanje. — Slovenska denarna ustanova Sloga je 4. julija odprla v Ramos Mejiji obnovljene prostore. Kupila je hišo, v kateri je imela prej le eno nadstropje. — V Slovenskem domu v San Martinu so 19. julija priredili mladinski dan pod geslom Na mladih raste svet. Popoldne so bile najprej tekme v odbojki, nato kulturni program, ki se je končal s prosto zabavo. — Slovensko pristavo so obiskali trije tržaški Slovenci in navzočim govorili o slovenski manjšini v Julijski krajini. Prof. Tomaž Simčič je govoril o položaju Slovencev, Marjan Pertot o slovenskem tisku in prof. Marjan Kravos o delovanju

slovenske mladine. — V San Justu so priredili 1. avgusta Primorski večer, ki so se ga udeležili tudi gostje iz Trsta. Slovenska pristava Morón je pripravila posebno točko Naš pogled preko Oceana, posvečena goriškemu slavčku Simonu Gregorčiču. — V Slovenski hiši v Buenos Airesu so 15. avgusta priredili mladinski pevski in glasbeni večer. Nastopali so zbori in solisti.

KANADA

Slovenci iz Britanske Kolumbije so 31. maja poromali v benediktinsko cerkev Mission, nedaleč od Vancouverja. Prior samostana je Slovenec p. Evgen Medved. S seboj so prinesli tudi podobo Marije Pomagaj. — Pri Mariji Pomagaj v Torontu so 10. maja obhajali materinski dan. Materam so pripravili kosilo, nato so pa otroci izvedli program, namenjen materam. Obenem so s pri-

reditvijo zaključili šolsko leto. Ista župnija je nabrala za karitativne namene 18.062 dolarjev. — Pomladanska nabirka za starostni dom Lipa je dosegla vsoto 225.000 dolarjev. — 24. maja so izvedli v Torontu hojo za dom Lipa (Walk-a-Thon). Pešci so zbrali za dom 62.000 dolarjev. Naši ameriški rojaki so nam v svetel zgled, ko mnogi rojaki v Evropi zaradi cerkvenega davka (letno povprečno 100 dolarjev) izstopajo iz Cerkve. — Misijonska hiša očetov lazaristov v Novem Torontu je dobila novo kapelo, ki jo je blagoslovil vizitator Zdravko Pogorelec. Načrte za kapelo je izdelal Vilko Čekuta. — Pri sv. Vladimirju v Montrealu so imeli 10. maja birmo. Pomožni škof je podelil zakrament 14 mladim. — V nedeljo, 10. maja, so odprli torontsko župniško Slovensko letovišče, kjer se skozi poletje vršijo razne prireditve. Tako so tam 28. julija obhajali Slovenski dan. Slav-

nostni govornik je bil dr. Ciril Žebot. Sodelovalo je več pevskih zborov. Za zaključek je bil telovadni nastop in prosta zabava.

ZDA

V Avditoriju clevelandske državne univerze se je vršil koncert violinista Miha Pogačnika. — Župnik pri Mariji Vnebovzeti, Viktor Tomc, odhaja v pokoj. Bil je dober dušni pastir. Kdo mu bo nasledoval, še ni znano. — Slovenska univerzitetna knjižnica iz Ljubljane je ob 400-letnici Trubarjeve smrti pripravila v Clevelandu njemu posvečeno razstavo. — Slovenski oktet je bil spet na turneji po Ameriki. Med drugim je nastopil tudi pred slovensko newyorško skupnostjo. — Slovenska frančiškanska kustodija v Lemontu je slavila 75-letnico delovanja. Spominsko mašo je vodil čikaški kardinal Jožef Bernardin.

ocvirki

ENOPARTIJSKI SISTEM

Da je SZDL še vedno transmisija partije, kažejo tile podatki o njeni kadrovski strukturi: v predsedstvu RK SZDL Slovenije je bilo v lanskem sestavu 96,6% članov ZK, 48,3% je imelo vodilne funkcije v ZK in drugih DPO ali v gospodarstvu oziroma družbenih službah. Od 1358 članov občinskih predsedstev je le 13,6% nečlanov ZK. V šestih mariborskih predsedstvih občinskih konferenc je med 102 članoma le 8 nečlanov ZK, v Ljubljani pa med 141 le 7 nečlanov. Poleg tega, da ima ZK ustavno zagotovljeno „vodilno idejno in politično vlogo“ v celotni družbi in državi, hoče biti vodilna tudi v SZDL. To pa seveda do zdaj ni bilo težko:

ne samo, da ima ZK vodilno vlogo v SZDL, tu igra edino vlogo, kajti manj vodilnih in nevodilnih v SZDL praktično ni.

Če pa hoče biti ZK vodilna sila v SZDL, potem seveda hoče biti to tudi v sindikatu, armadi, policiji in jasno — državni upravi in izvršilnih organih, skupščini pa ne navezadnje še v civilni družbi. In kako se reče takemu sistemu? Z nevtralno besedo: enopartijski sistem. Toda ta nas je pripeljal v resno krizo. — Frane Adam.

MLADINA, Ljubljana, 15. maja 87/14.

IZJAVA ŠTUDENTSKÉ ORGANIZACIJE OB NEZAPLEMBI TRIBUNE

Protestiramo proti neuradni prepovedi objave intervjuja z dr. Vojislavom Šešljem (glej tri prazne strani v zadnji številki Tribune). Ker sedanji način s preventivno cenzuro in neformalnimi opozorili poluradnih oseb, „da bo zaplemba“ (to niso dobrohotna opozorila:

zaplemba škodi tudi oblasti, ki se rada hvali z lepim obrazom), pomeni prevelik pritisk na uredništva in omogoča državi več represije, kot bi ji je ljudstvo smelo dovoliti, in ker nismo prepričani v neodvisnost sodnikov pri političnih sodbah, **zahtevamo uvedbo normalne cenzure**. Naj bo represija vsaj javna.

Predsedstvo Univerzitetne konference ZSMS, Ljubljana
DELO, Ljubljana, 30. maja 87/31.

IME VEČNOSTI

Na slovesnem sprejemu štafete v Titovem rojstnem kraju Kumrovcu je zbor tamkajšnjega kulturno-umetniškega društva zapel pesem z naslovom Ime večnosti. Zbor je med drugim pel: „Če obstaja svetloba večja od svetlobe, nam boš Ti svetloba. Če je večnost in če ima večnost ime, je ime večnosti Titovo ime.“

Glasu koncila, hrvaškemu katoliškemu tedniku, ta pesem o Titu

nikakor ni všeč, kar je izrazil v svojem komentarju. V njem med drugim piše, „da gre v tej pesmi za izrecno uporabo izrazov, ki v našem kulturnem prostoru od nekdanj označujejo božanske lastnosti in se izključno pripisujejo Bogu. Formalno je to apoteoza, razglasjanje človeka za božanstvo... Omenjeno pesem bi lahko torej zavestno peli samo ljudje, ki bi po neki svoji religiji imeli pokojnega predsednika za božanstvo. On sam kot deklarirani ateist zagotovo ni imel nikogar, tudi sebe ne, za božansko bitje“.

DELO, Ljubljana, 4. jun. 87/16.

PREMIKA SE, VENDAR NE VSE

Prejšnji teden je bila na drugem televizijskem programu zanimiva reportaža o političnih zapornikih v Jugoslaviji. Reportaža ni šla do konca. To je na neki način razumljivo: (kot jetnik) ne moreš javno kritizirati ljudi, ki imajo v rokah škarje in platno, pred teboj pa so še leta in leta življenja za jetniškimi zidovi.

Kaznjenci so povedali, pa tudi televizijske slike so pokazale, da se zaporji počasi humanizirajo: vsaj v omejenem obsegu lahko kaznjenci dobijo v roke knjige, časnike, gledajo televizijo, se sprehodijo in razgibajo, preživijo konec tedna ali dopust doma in podobno. Počasi jim košček za koščkom vračajo nekatere ugodnosti, ki so za ljudi na prostosti nekaj povsem razumljivega.

Le verskih svoboščin nimajo prav nobenih. Veliko zapornikov je odgovorilo, da so verni, da pa nimajo v zaporu prav nobene možnosti to svoje versko prepričanje izražati: ni obiskov duhovnikov, ni obredov, ni priložnosti za zbrano molitev. Celó prejemanje in pošiljanje božičnih čestitk „z religiozno vsebino“ (ali obstajajo tudi božične čestitke s kakšno drugo vsebino?) da so jim prepovedali.

Tukaj seveda ne gre zgolj za samovoljo posameznih jetniških uprav, temveč za širše zasnovano kaznovno politiko.

DRUŽINA, Ljubljana, 21. jun. 87/8.

PREPOVED „KATEDRE“ IN „MLADINE“

Zadnja številka študentskega glasila Katedra, ki izhaja v Mariboru, je bila po ukrepu državnega tožilstva zaplenjena. Kot razlog za to je bilo navedeno pismo profesorja za družboslovje Vojislava Šešlja članu jugoslovanskega kolektivnega državnega predsedstva, ki naj bi bilo škodljivo za javno moralo. Šešelj je zaradi drugačnih političnih pogledov sedel 26 mesecev v zaporu.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 3. jul. 87.

Tukajšnje temeljno javno tožilstvo je začasno prepovedalo razširjanje 26. in 27. številke Mladine, ker je v tej dvojni številki objavljen precejšen del besedil, zaradi kate-

rih je bilo s 15. julijem pravomočno prepovedano razširjanje letošnje 12. številke mariborskega študentskega časopisa Katedra in to zaradi sramotitve predstavnika najvišjih organov SFRJ in razširjanja neresničnih novic, ki bi lahko vznemirile javnost. Poleg tega je v začasno zaplenjeni številki Mladine objavljeno tudi pismo Cirila Žebota, v njem pa je zapisan po mnenju tožilstva tak neresničen podatek, da bi tudi ta lahko povzročil hujše vznemirjenje občanov.

DELO, Ljubljana, 31. jul. 87

JUGOSLOVANSKA KRIZA SE ZAOSTRUJE

Beograd je sedaj prvič izjavil, da ne more zahodnim bankam povrniti 240 milijonov dolarjev posojil v določenih rokih. Zaprošil je za preostavitev izplačila.

Obenem si Narodna banka Jugoslavije prizadeva pri Banki za mednarodne izplačilne poravnave (BIZ) v Baslu za posojilo v višini 300 milijonov dolarjev, da bi bila kos svojim obveznostim. Zahodni

gospodarski strokovnjaki v Beogradu sodijo, da je zadevno upanje majhno. Domnevno kratkoročno jugoslovansko nezmožnost odplačila ocenjujejo kot alarmni znak. Od začetka leta čakajo zahodna pod-

jetja na poravnavo dolgov svojih jugoslovanskih trgovskih partnerjev zaman. Zneskov, ki so jih ti pri Narodni banki v Beogradu vplačali, ni banka zaradi pomanjkanja deviz poslala upnikom.

Tudi ministrski predsednik Mikulić govori sedaj o „resni krizi“. Kriza ni le sad velikih dolgov v tujini — Jugoslavija mora porabiti za poravnavo dolgov letno pet milijard dolarjev, kar je okrog 40% prejetih deviz — vse bolj gre za krizo ustroja, za družbeno in politično krizo, kateri ni videti konca.

Življenjska raven prebivavstva se stalno niža in je nazadovala že do stanja leta 1967. Posledica je bil val stavk to pomlad. Septembra je prišel v veljavo zakon o stečaju, ki predvideva zaprtje vseh podružbenih industrijskih podjetij, ki delajo z izgubo. Teh je okrog 7000. Samo v letošnjih prvih treh mesecih so naredila škode za 15 milijonov dolarjev. Če bodo ta zakon upoštevali dobesedno, bo ostalo brez dela 1,6 milijonov zaposlenih, kar je okoli ena četrtina vseh zaposlenih v industriji. Tako bi se število se-

danjih brezposelnih več kot podvojilo.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 3. jul. 87.

— — —

Stopnja inflacije v Jugoslaviji je dosegla v juniju nov rekord: 100,6%. Samo v juliju je podražitev poskočila za 9,4%. Dolgove (240 milijonov dolarjev), ki bi morali biti prvotno poravnani junija in avgusta, je treba poravnati v septembru. Jugoslavija je zadolžena v tujini za okoli 19,1 milijard dolarjev.

Zastopniki bank upnic (teh je okrog 600) so z gospodarskim položajem v Jugoslaviji skrajno nezadovoljni. Videti je, da bo morala država spet najeti posojilo pri Mednarodnem denarnem skladu. V tem primeru utegne Sklad naložiti Jugoslaviji pri gospodarski politiki določene obveznosti.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 6. jul. 87.

— — —

V začetku januarja je stal na jugoslovanskih črpalkah liter super bencina 240 din, konec junija pa že 420 din. Vrednost dinarja stalno pada. Samo v letošnjih prvih treh mesecih je Narodna banka Jugoslavije natiskala že toliko novega denarja, kot ga je bilo predvidenega za vse leto. V začetku leta je znašala poprečna mesečna plača okoli 124 tisoč din, kar je približno 280 mark.

Marca je vlada plače zamrznila in jih znižala na stanje poprečnih plač v zadnjem četrtletju 1986. Vnaprej naj bi bilo višanje plač prirojeno proizvodnji podjetij. Prišlo je do stavk, ki sicer v ustavi komunistične Jugoslavije niso predvidene, ki pa jih je treba kot „prekinitve dela“ trpeti. Ko je šel potem prek države še val povišanja cen (okrog 19.000 potrebščin vsakdanjega življenja se je v nekaj dneh podražilo za 100 do 800%),

kakšni smo Slovenci?

Panonski ali vzhodni tip Slovenca obsega Prekmurje, Slovenske gorice in del Dravskega polja ter Spodnje Posavje okrog Brezic in Belo krajino.

Vzhodnoslovenski človek je družaben, svojo družabnost razodeva tudi v pešlu. Poje vedno komu drugemu, ne za svoje oustvo. Teh pesmi ne more peeti eden sam, vsaj poslušati jih mora še kdo. So paskočne, ritmične, kakor da pozivajo k plesu. V teh krajih je tudi ljudsko peje paskočno, prožno, lahko, ne zateguje.

Prof. A. Tratejnik: O slovenski duši
Koledar 1987 Družba, sv. Mohorja v Celovcu

so se družbeni nemiri grozeče povečali. Manjših ali večjih stavk se je po vsej državi, predvsem na Hrvaškem, udeležilo približno 90 tisoč delavcev.

Mikulić je odredil ustavitev cen. Približno 70% porabniških cen in cen služnosti je pod upravnim nadzorom.

Nerešljivo protislovje je v tem, da skušajo premagati gospodarsko krizo s tržno gospodarskimi reformami, obenem pa ohraniti nad gospodarstvom in družbo neomejeni monopol partije.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 7. jul. 87.

Jugoslavija je Mednarodnemu denarnemu skladu in vladama ZR Nemčije in ZDA sporočila, da ne more več plačevati dolgov v sedanjem obsegu.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 7. avg. 87.

Sposobnost odplačevanja dolgov je v Jugoslaviji na kocki. Zaradi slabe tujske turistične sezone na Jadranu so devizni prihodki manjši, kot so jih bili pričakovali. Do 1992 mora plačati Jugoslavija Zahodu 13,9 milijard dolarjev.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 8. avg. 87.

Življenjski stroški se v Jugoslaviji še naprej krepko dvigajo. Medtem ko so se zadnje dni podvzdale za 10 do 67% navzgor cene za premog, kurilno olje, bencin, električni tok, železniške vozovnice, tuzemske polete, javna prevozna sredstva in končno tudi za kruh, so bile zdaj za 20 do 37% zvišane tudi cene za meso in perutnino. Cene za te vrste mesa so se že pred dvema mesecema znatno povzpele. S tem so cene za boljše meso v Jugoslaviji dosegle ali celo presegle zahodnoevropsko raven cen, medtem ko znaša jugoslo-

vanski poprečni dohodek le okoli petino poprečnega dohodka v ZR Nemčiji.

Sprostitev cen za kruh v zadnjem tednu je morala vlada dva dni kasneje spet umakniti, ker se je kruh podražil za do 150%. Ko je vlada določila ceno za cenejši mešani kruh na 190 din (48 pfenigov) in naročila podružbenim velepekarnam, da mora biti vsaj 30% njihove peke cenenege kruha, je začelo „ljudskega kruha“ čez noč zmanjkovati. Kdor se ne postavi v vrsto v jutranjem mraku, se lahko zanj obriše pod nosom. Dopoldne je dobiti le še znatno dražji beli kruh, ki prinaša pekom višji dobiček.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 14. avg. 87.

med vrsticami

(Nadaljevanje s 13. strani)

vključile v jugoslovansko napredno fronto, se povezale z demokratičnimi silami v vsej Jugoslaviji in zadale milostni udarec opisanemu razredu — ter s tem pomagale sprostiti zgodovinske sile jugoslovanskih ljudstev.

vzemite si 5 minut
za premislek
narodnega reka!

delaj, kakor da bi
večno živel
moli, kakor da bi
jutri umrl!

Ali s civilno družbo proti vladajočemu razredu — ali s vladajočim razredom na smetišče zgodovine.

MLADINA, Ljubljana, 11. sep. 87/1.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG: V JUGOSLAVIJI ODKRILI NOV FINANČNI ŠKANDAL

Po škandalu kmetijskega podjetja Agrokomerc je prišel v Jugoslaviji na dan drugi denarni škandal. Finančni nadzorniki so ugotovili pri treh nadaljnjih podjetjih nepokrite

menice v skupni višini 180 milijonov dolarjev. Nepokrite menice Agrokomerca cenijo na najmanj 400 milijonov dolarjev. Kot nadaljnja obdolžena podjetja navajajo Vartilen (125 milijonov dolarjev), Viko (55 milijonov), obe v Varaždinu na Hrvaškem, in trgovsko podjetje Pomoravlje-Promet v Čupriji v Srbiji.

Škandal okrog Agrokomerca je terjal drugo ugledno žrtev: odstopil je direktor Ljubljanske banke Metod Rotar.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG,
München, 17. sept. 87/12.

novе knjige

Žarko Petan:
PRETEKLOST
(Založba Borec v Ljubljani,
1987)

Na koncu knjige je zapisano: „Dve dolgi leti, medtem ko je mukoma nastajal ta spis, sem vnovič podoživljal vse, kar sem preстал pred več kot petnajstimi leti. Še enkrat je šla skozi mojo glavo divja jaga groze, kakor takrat, ko sem se v mračni podzemeljski samici smilil sam sebi . . .“

Žarko Petan v tej svoji spominški knjigi opisuje zapor, kamor je prišel kot vojak. Ko je leta 1959 služil redno vojaščino, so ga namreč nenadoma aretirali in ga v centralnem beograjskem zaporu dolgo in natančno zasliševali. Osumljen je bil, da je širil sovražno propagando in da se je celo ukvarjal z vohunsko dejavnostjo. Poldrugo leto je prebil v zaporu. Podrobno piše o jetniškem življenju, o preiskavah, o tem, kako je do vsega tega prišlo, in na koncu

nas prepriča o tem, da je bilo vse že naprej premišljeno in da je tudi v njegovem primeru šlo za montiran sodni proces, kakršni v našem povojnem sodstvu niso bili tako redki.

Spomladi leta 1960 je bil obsojen na sedem let zopora. Potem se je pritožil in Vrhovno vojaško sodišče je sodbo zavrnilo in na drugem procesu marca leta 1961 ga je prvostopenjsko sodišče oprostilo sleherne krivde. Vse je stvarno in pregledno napisano in tako dobimo na koncu jasno podobo o postopkih in zvijačah, s katerimi je sodišče hotelo utemeljiti osumljenčevu krivdo, o tej „pošastni mašineriji“, kot to sodstvo Petan nekeje imenuje, spričo katere je za-

man vsakršno dokazovanje krivičnosti in nedolžnosti.

Petan je še dolgo potem moral nositi na svoji suknji madež politično sumljivega človeka. Ni in ni mogel npr. dobiti potnega lista za tujino, četudi bi tam deloval samo kot režiser. Kajti njegov brat Bran-ko je živel v Münchnu kot sodelavec pri radiu Svobodna Evropa in to dejstvo je bilo eden glavnih razlogov, da je avtor sploh zašel v kolesje te „pošastne mašinerije“.

Skoraj se ne moremo načuditi, da se na primer sekretar za notranje zadeve iz človeka, ki zaprosi za potni list, kratko malo nersramno norčuje. Takšen je v naši zgodbi Svetoslav Stefanović, čigar oblast se je sicer leta 1966 obe-

zakaj jim je Cerkev napoti?

Prof. Francè Bučar je v Celovškem Zvonu objavil premišljanje o tem, zakaj režim v matični Sloveniji katoliško Cerkev stalno in načrtno odriva na družbeno obrobje. Iz sestavka povzemamo glavne ugotovitve, večinoma dobesedno. Stavki v oklepajih so naši.

Politični režim, ki je prevzel oblast po izvršeni revoluciji, je zavestno boljševiški, torej s tem tudi enostrankarski. Kot tak ne more sprejeti nikakšne organizacije, ki

ni pod njeno neposredno kontrolo in ustanovljena z njegovim privoljenjem.

Cerkev je za ta politični režim stalen izziv: pri njej gre za izjemno velik in pomemben odsek družbe, ki ga režim ne more nadzorovati, po svoji naravi je svetovljanska, vrh zgradbe ima zunaj države, njeni verniki se odločajo po npravnih zapovedih, ki jih ona oznanja, te pa imajo pri njih prednost pred odredbami politične oblasti.

Sprava s Cerkvijo je zato za tak politični režim, kot je danes v matični Sloveniji, nemogoč, in sicer iz sledečih razlogov.

1. Partija je po ustavi določena za avantgardo, to pa pomeni, da hoče vplivati na ljudi s svojim svetovnim nazorom in z monopolom nad organizacijo družbe. Cerkev je s svojim naukom partij-

nem z Rankovićevo neslavno končala; Petanu je namreč pojasnil, da mu zato ne morejo dati potnega lista, ker Jugoslavija niti en dan ne bi mogla obstajati brez tako pomembnega umetnika!!!

Ali ne bi bilo za vsakršno oblast prijetneje in bolj varno, če tistih, ki znajo pisati, ne bi zapirala?

Delo, Ljubljana, 25. jun. 87/4.

Berite in širite našo luč!

skemu svetovemu nazoru neposredni nasprotnik, ker se ta nauk v mnogih pomembnih sestavinah razločuje od partijskega svetovnega nazora. Obenem Cerkev že s svojim obstojem ruši partijski monopol nad organizacijo družbe, ker omogoča stik in povezovanje vernikov ter pretok informacij kot izhodišče za dejavnost.

2. Poseganje Cerkve v duševnost posameznika z označevanjem nraavnih zapovedi ima tudi družbene posledice: Cerkev se na ta način stalno „vmešava“ v družbene zadeve in se zato stalno izpostavlja očitku, da posega v zadeve, ki gredo državi. Pre-sojo o tem „vmešavanju“ si seveda lasti država.

3. Avantgardna politična stranka, ki terja zase monopol nad odločanjem o družbenih zadevah, potrebuje

„grešnega kozla“, na katerega zvrta svoje morebitne neuspehe. Neuspele odločitve partije namreč zanikujejo njeno pravico do monopola odločanja, zato partija neuspehov ne more sprejemati. Ker pa so že tu, jih je treba naprtiti „razrednemu sovražniku“. Za to vlogo je določena slovenska Cerkev.

Iz vseh teh razlogov skuša režim narediti slovensko Cerkev čimbolj neuspešno in sicer po tehle poteh:

1. Med vojno in po njej je mnogo njenih članov fizično likvidiral.

2. Slovensko Cerkev skuša uničiti. Mnogo poskusov je bilo storjenih v tej smeri: ustanovitev duhovniškega društva CMD brez odobritve škofov, usluge temu društvu, preganjanje cerkvenih voditeljev, preprečevanje verskih obredov in izrazito proticerkvena politika neposredno po

končani vojni.

3. Člane Cerkve je med vojno klevetal. Okrivil jih je, da so začeli državljansko vojno oni (res je prav nasprotno), da so se pri tem oprli na pomoč tujih zavojevavcev (v kar jih je prisilil partijski teror) in s tem postali narodni izdajavci (držali so se navdila svojih izvoljenih predstavnikov, ki jih je pa izdala partija). Tako naj bi bili izgubili pravico, da bi kdaj koli govorili v narodovem imenu.

4. Vzdrževati trditev o izdajstvu slovenske Cerkve med vojno je za režim ena stalnih sestavin njegove politike, saj bi se v primeru, ko bi prišla na dan resnica, podrli nraavni temelji sedanjega političnega sistema, s tem pa njegova zakonitost. Zato režim Cerkve neprestano odriva na družbeno obrobje in ji stalno odreka sposobnost družbenega dejavnika.

oglasi

• Dragi rojaki! Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HORŽEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 / 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

• RAČUNALNIKI: Sinclair 48K DM 245,—. Vse vrste Commodore, Schneider, Atari RADIOAPARATI, AVTORADIO Hi-Fi. Razni stroji in orodje. Eksportni popust. — Jode Discount Markt, Schwanthalerstr. 1, 8000 München 2, BRD.

• PREVAJANJE V MÜNCHNU — Dipl. filolog JOSEPH ARECH Vam uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; pouk nemščine in slovenščine. — 8000 München 45. Situlistr. 71b

(U-Bahn 6, postaja Freimann), tel. 0 89 / 32 68 13.

• DRAGI ROJAKI, POTUJETE V EVROPO? Na pragu domovine, v središču stare Gorice, ob lepem drevoredu Corso Italia, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu. Najmodernejši komfort (kopalnica, telefon, radijski sprejemnik, barvna televizija, mini bar, klimatizacija). Zelo ugodne cene: enoposteljna soba 62,50 DM, dvoposteljna 92,40 DM. — Vinko Levstik, PH-PALACE HOTEL, Corso Italia 63, I-34179 Gorizia, tel. 04 81 / 82 1 66, telex 461154 PAL GO I.

• V Dupleku (10 km od Maribora) PRODRAM novo enonadstropno hišo. 150 m² stanovanjske površine, 4700 m² zemlje. — Informacije: v Nemčiji tel. 0 24 31/72 6 34 od 18. ure, v Sloveniji celodnevno tel. 00 38 / 62 68 14 11.

• PRODRAM komfortno dvostanovanjsko hišo s poslovnim prostorom (70 m²), primernim za vsako mirno dejavnost, na parceli 600 m². — Burdian — Janševa 13, 63000 Celje, YU, telefon: 063/31 4 35.

• Krajnc, Eikelaan 43, B-3640 Eisden, Belgija, in Golobič, Brezovnikova 2, 63212 Vojnik, Jugoslavija, PRODAJATA hišo s 13 arov zemlje, primerna za delavnico. Hiša leži v Vojniku. — Za informacije morete pisati na gornja naslova ali telefonirati po 19. uri v Belgijo na št. 32-11-763957 ali v Jugoslavijo na št. 38-63-772-072.

• PRODRAM stanovanjsko hišo nad Zagorjem ob Savi, zgrajeno do 3. gradbene faze. 200 m² stanovanjske površine, klet primerna za obrt, 600 m² vrta. — Baumgartner Vida, Landshuter Allee 17, 8000 München 19. Tel. 089/133714.

V sleherni slovenski knjižnici morajo biti tele knjige:

V ROGU LEŽIMO POBITI (Tomaž Kovač)

TEHARJE SO TLAKOVANE Z NAŠO KRVJO (Matjaž Klepec)

Izjave svobodnjakov, ki so se med vojno v Sloveniji uprli stalinistični revoluciji, pa so jih Angleži po izdaji poslali domov.

Vse te knjige lahko naročite na naslovu: MOHORJEVA KNJIGARNA, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt/Celovec

preberite!

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih glasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih poštinih kuponih pristojbino za dvoje pisem za tujino.

smeh je najboljše razkužilo za žolč

„Natakar, to pivo je kalno!“
„Pivo je čisto, le kozarec je umazan.“

0

Mati otroku: „Zelo rada bi videla, da bi bil kdaj tvoj ata doma, da bi videl, kako se vedeš, kadar ga ni doma.“

0

„Vsi moški, ki sem jih zavrnila, so danes bolj bogati kakor ti, ki sem se s tabo poročila.“
„To ti pa rad verjamem.“

0

Šef uslužbencu: „Ali sem idiot jaz, ki sem vas tu nastavil, ali ste vi?“

„Vi pa res niste sposobni nastaviti idiota!“

0

„Kje je Miha?“
„Pri malici, gospod šef.“
„Kaj pa je za malico?“
„Piščanca.“
„No, naj ga le do konca počé, bo iz službe laže letel!“

0

„Ata, zakaj pa ne znaš nobenega tujega jezika?“

„Za to so potrebne šole, jaz pa v šole nisem hodil.“

„Zakaj nimaš vozniškega dovoljenja?“

„Za to je treba hoditi na poseben tečaj, jaz pa nanj nisem hodil.“

„Zakaj si se pa oženil?“

„Ker sem neumen.“

0

„Gospod doktor, vsi pravijo, da vedno lažem.“

„No, tega vam pa ne verjamem.“

0

„Z možem se sijajno razumeva, ker imava oba iste interese in se ukvarjava z istimi problemi: z menoj.“

0

„Ali nisem bila jaz tista, ki sem iz tebe naredila to, kar si zdaj?“

„Seveda! Ampak tega ti nisem do sedaj še nikdar očital.“

0

Bil je tako poln samega sebe, da ni mogel iti vase.

0

Sin ob odhodu v mestne šole: „Ata, pa ne pozabi mi redno pisati, tudi če samo ček.“

0

„Gospod doktor, v spanju govorim.“

„Pa je to tako hudo?“

„Ja, ker se mi vsa pisarna smeje.“

od doma

SOCIALIZEM JE V NEKATERIH HIŠAH ŽE ZMAGAL, LAHKO PA BI BILO ŠE SLABŠE.

Dosegli smo ogromne uspehe, vendar potli nazaj ni.

BOLJE DANES RAZBITI MITE KOT JUTRI KIPE.

Socializem je, če predsednik slovenskega izvršnega sveta zagovarja podražitev elektrike, pa čez leto dni ta podražitev pride na sodišče in je spoznana za nezakonito goljufijo.

IZMIŠLJAMO SI SOVRAŽNIKE, DA BI NAM ZMAGA DLJE TRAJALA.

Sedanost je čas, ki v njem načrtujemo, kako bomo v prihodnosti obvladovali preteklost.

NAROD ŠE MOLČI. LAHKO GOVORITE, KAR HOČETE!

Podpiramo zahteve stavgajočih rudarjev. V Angliji.

SEM ZA KRIZO. ČE JE IDEJNO NEOPOREČNA.

Tovariš ne govori tistega, kar misli. Zadovolji se z branjem referata.

SLEPO LJUDSTVO VODIJO POLICIJSKI PSI.

Del politikov in gospodarstvenikov je zadovoljnih s tem, kako smo obračunali z njimi: do smrti ne bodo mogli zapraviti.

SVOBODA JE BREZMEJNA. ZLAŠTI ZA TISTE, KI IMAJO POTNI LIST.

Po PAVLIHU

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
Viktringer Ring 26
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Roth, 62, Offley Road, London SW9 OLS. (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 88 35 64).

P. Andrej Krojepl, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

Štefan Ferenčak SDB, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.
(Tel. 0222/55 25 75).

Slovenski socialni urad, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.
(Tel. 0222/55 25 75).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.
(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.
(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. 0032/11/76 22 01).

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.
(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Prelat Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. (1) 43 61 80 68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. (1) 42 53 64 43).

Stanislav Kavalarič, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.
(Tel. 21 70 91 88).

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz. (Tel. 82 91 85 06).

Jože Kamin, 14 rue du 5 Decembre, 57800 Merlebach. (Tel. 87 81 47 82).

François Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice. (Tel. 93 56 66 01).

NEMČIJA

Msgr. dr. Janez Zdešar, 8000 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Štefan Antolin, 1000 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus.
(Tel. 030 - 785 30 91 do 93).

Janez Pucelj, 4200 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Stanko Čeplak, diakon, 4200 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 -
64 09 76).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdähler Str. 14. (Tel. 02129 - 13 92).

Vladimir Jereb, 6000 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 069 - 63 65 48).

Stanko Gajšek, 6800 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28 5 00).

Ciril Turk, 7000 Stuttgart 1, Staffenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 23 28 91).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 78 8 14).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3, 1/2. (Tel. 0841 - 34 4 74 ali
34 6 39).

Jože Bucik, 8900 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.
(Tel. 0821 - 97 9 13).

Slovenski dušnopastirski urad, 7906 Blaustein bei Ulm, Felsenstr. 12/1.
(Tel. 07304 - 41 4 53).

Slovenski župnijski urad (Marijan Bečan, Branko Rozman), Liebigstr. 10,
8000 München 22. (Tel. 089-22 19 41).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. iz Nizozemske:
09 - 32 11 76 22 01).

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 11 54 21).

Stanislav Cikanek, Thottsgatan 9 B, 21148 Malmö. (Tel. 040 - 23 24 78).

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. Urad: 01 - 301 31 32. Zasebno: 01 - 301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn. (Tel. 065 - 22 71 33).